



Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosova



Komuna e Graçanicës



PLANI LOKAL I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE 2016-2021

PLANI LOKAL
I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE
2016-2021

Falënderimet

Ky plan është përgatitur nga grupi punues i Komunës së Graçanicës, në bashkëpunim të ngushtë me grupin koordinues dhe me mbështetjen e konsulentëve profesionalë dhe zyrtarëve të projektit DEMOS.

Projekti DEMOS zbatohet nga organizata Helvetas Swiss Intercooperation dhe financohet nga Zyra Zvicerane për Bashkëpunim (SCO).

Grupi punues dhe koordinues për hartimin e Planit lokal të menaxhimit të mbeturinave në Komunën e Graçanicës, kanë bërë analizën e gjendjes aktuale dhe kanë propozuar masa konkrete me qëllim të krijimit të një ambienti të pastër për qytetarët e vet.

Grupi Punues:

1. Vladica Trajković, kryesues
2. Miloš Artonović, anëtar
3. Aleksandar Tomić, anëtar
4. Jelena Spasić, anëtare
5. Miloš Ničić, anëtar
6. Bojan Stojanović, anëtar
7. Ivica Denić, anëtar
8. Aleksandar Kapetanović, anëtar
9. OJQ CSIG – (Center for Social Inclusion)

Grupi koordinues:

1. Ljubinko Karadzić, kryesues
2. Brankica Kostić, anëtare
3. Saša Sekulić, anëtar
4. Slaviša Ničić, anëtar
5. Dejan Jovanović, anëtar
6. Vladica Trajković, anëtar

Ekipi përkrahës nga Projekti DEMOS

1. Pëllumb Gjinolli, HSI/RECURA Financials
2. Gazmend Ahmeti, HSI/RECURA Financials
3. Ilir Kasneci, HSI/RECURA Financials
4. Majlinda Jupolli, HSI/DEMOS
5. Shqiponja Vokshi, HSI/DEMOS

Akronimet/Shkurtesat

PLMM	Plani Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave
KRM	Kompania Regjionale e Mbeturinave
RAE	Komuniteti Romë, Ashkali dhe Egjiptian
MM	Menaxhimi i Mbeturinave
KP	Kompani Publike
KK	Kuvendi Komunal
VSM	Vlerësimi Strategjik Mjedisor
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
NP	Ndërmarrje Publike
SMM	Sektori i Menaxhimit të Mbeturinave

Tabela e përmbajtjes

1. Historiku i shkurtër i komunës	9
1.1. Gjendja ekzistuese	9
1.2. Rolet dhe përgjegjësitë për menaxhim të mbeturinave	13
1.3. Menaxhimi i mbeturinave	14
1.4. Sfidat e menaxhimit të mbeturinave që nuk janë nën kompetenca të drejtpërdrejta të komunës	15
1.5. Projektet e planifikuara për periudhën 2017-2021	19
1.6. Korniza ligjore kombëtare dhe politika	23
2. Planifikimi i menaxhimit të mbeturinave	25
2.1. Fushëveprimi i planit	25
2.2. Objektivat e përgjithshme të PLMM	25
2.3. Fazat e zbatimit të planit 2016-2021	27
2.4. Krijimi i njësisë për menaxhimin e mbeturinave	27
2.5. Zonat e shërbimeve	28
2.6. Përmirësimi i sistemit të mbledhjes së mbeturinave	29
3. Plani financiar 2016-2021	31
3.1. Supozimet kryesore në planifikimin financiar	32
3.2. Investimet për periudhën planifikuese 2017-2021	32
3.3. Burimet e financimit të investimeve të planifikuara për periudhën planifikuese 2017-2021	38
3.4. Mekanizmi i faturimit dhe mbledhjes së tarifës për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave	40
3.5. Të ardhurat e planifikuara nga të hyrat prej inkasimit	40
4. Vlerësimi strategjik mjedisor	41
5. Ngritja e vetëdijes në publik	45
5.1. Ndërgjegjësimi publik dhe strategjia për informim	45
6. Plani i veprimit	48
6.1. Qartësimi i përgjegjësive të qytetarëve, bizneseve dhe qeverisjes lokale	48
6.2. Përmbledhje e planit për zbatim 2016-2021	50
7. Monitorimi dhe rishikimi	52
7.1. Definimi i treguesve të performancës dhe burimet e verifikimit	54
Aneksi I	55
Aneksi II	58

Lista e tabelave

Tabela 1: Tabela e shpërndarjes së popullsisë në bazë të distancës dhe lokacionit.....	9
Tabela 2: Deponitë e egra/ilegale dhe lloji i mbeturinave që deponohen	11
Tabela 3: Investimet e planifikuara për të ardhmen.....	20
Tabela 4: Të ardhurat dhe shpenzimet e planifikuara në nivel vjetor	20
Tabela 5: Zonat e mbledhjes së mbeturinave në bazë të numrit të banorëve, bizneseve dhe institucioneve	29
Tabela 6: Informatat e përgjithshme të komunës për sektorin e MM	31
Tabela 7: Investimet e planifikuara për periudhën 2017-2021 për kategoritë kryesore	33
Tabela 8: Investimet e planifikuara për periudhën 2017/2019 dhe 2020/2021 për kategoritë kryesore të investimeve.	34
Tabela 9: Burimet e financimit për kategoritë kryesore të investimeve – përqindja e financimit të investimeve	38
Tabela 10: Rrjedha financiare e investimeve për periudhën planifikuese 2017-2021 për tri kategoritë e burimeve të financimit	38
Tabela 11: Rrjedha financiare e investimeve për periudhën planifikuese 2017-2021 për burimet financiare Komunë / Donacione	39
Tabela 12: Numri i popullsisë dhe amvisërive (Urbane dhe periferike)	55
Tabela 13: Tabela e shpërndarjes së popullsisë në bazë të largësisë dhe lokacionit	55
Tabela 14: Tabela e shpërndarjes së amvisërive në bazë të largësisë dhe lokalitetit	56
Tabela 15: Tabela e shpërndarjes së lokaliteteve në bazë të largësisë-numrit të lokacioneve	56
Tabela 16: Tabela e shpërndarjes së hapësirave në km ² në bazë të largësisë	56
Tabela 17: Zonimi i territorit me qëllim të ofrimit të shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave ...	56
Tabela 18: Karakteristikat e përgjithshme Zona 1	57
Tabela 19: Karakteristikat e përgjithshme Zona 2	57
Tabela 20: Karakteristikat e përgjithshme Zona 3	57

Lista e figurave

Figura 1: Paraqitja grafike e popullsisë bazuar në distancë	9
Figura 2: Harta e komunës së Graçanicës e ndarë në 3 zona për shërbime të mbledhjes së mbeturinave	28
Figura 3: Paraqitja grafike e zonave për numër të banorëve, bizneseve dhe institucioneve ..	29
Fotografia 1: Pamje nga djerrina e minierës së Kishnicës	15
Fotografia 2: Pamje nga djerrina e minierës së Kishnicës	16
Fotografia 3: Pamja e djerrinës së minierës së Kishnicës me anë të Google Earth	17
Fotografia 4: Lumi Graçanka	18
Fotografia 5: Lumi Graçanka	18
Fotografia 6 :Shembulli i kovave të vendosura për klasifikim të mbeturinave	22
Grafiku 1: Paraqitja grafike e popullsisë në bazë të largësisë	55

Mbeturinat e ngurta komunale janë temë e shpeshtë e ankesave të adresuara nga qytetarët e Kosovës dhe zgjedhja e kësaj problematike mbetet prioritet për komunat e Kosovës. Një pjesë e madhe e mbeturinave hidhet në mënyrë të pakontrolluar. Përveç kësaj, sasia e mbeturinave është në rritje dhe komunat janë nën presion të madh për të ofruar shërbime cilësore për qytetarët. Vonesat në ndërmarrjen e masave të duhura, mundësojnë që këto probleme të rriten edhe më tej, duke rrezikuar kështu shëndetin publik.

Plani Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave (PLMM) në komunën e Graçanicës është dokument strategjik. Kjo strategji është një nga dokumentet themelore që siguron kushtet për menaxhim racional dhe të qëndrueshëm të mbeturinave dhe është mbështetur me planet zbatuese për menaxhimin e rrjedhave specifike të mbeturinave. PLMM është dokument i cili përcakton objektivat dhe propozon politikat, programet dhe infrastrukturën e nevojshme për menaxhimin e mbeturinave në përputhje me prioritetet kombëtare. Ky është plani i parë për menaxhimin e mbeturinave në Komunën e Graçanicës.

Strategjia për Menaxhimin e Mbeturinave në planin lokal të Menaxhimit të Mbeturinave përcakton:

- orientimin themelor të menaxhimit të mbeturinave për periudhën 2016 – 2021, edhe atë në përputhje me politikën e Bashkimit Evropian nga kjo fushë, si dhe orientimet strategjike të kësaj politike;
- kahjen e aktiviteteve në harmonizimin e legjislacionit gjatë procesit të përafrimit me legjislacionin e Bashkimit Evropian;
- objektivat për menaxhimin e mbeturinave për periudhën afatshkurtër dhe afatgjatë;
- masat dhe aktivitetet për arritjen e qëllimeve të përcaktuara.

Plani për menaxhimin e mbeturinave mbulon territorin e komunës së Graçanicës, trajton vetëm mbeturinat komunale të parrezikshme të komunës, dhe si komponent ka riciklimin e mbeturinave. Ky plan është në përputhje të plotë me Ligjin për mbeturinat nr. 04/L-060, dhe përfshinë bashkëpunimin me autoritetet e tjera përgjegjëse për ekonominë, financat, mbrojtjen e mjedisit, planifikimin urban, si dhe përfaqësuesit e kompanive, shoqatave, institucioneve profesionale, organizatat joqeveritare dhe të tjera, duke përfshirë edhe organizatat e konsumatorëve.

Plani Lokal përfshinë: llojin, sasinë dhe prejardhjen e të gjitha mbeturinave në territorin e komunës, qëllimet që duhet të arrihen në aspektin e ripërdorimit dhe riciklimit të mbeturinave në zonat e përfshira në këtë plan, programin për ngritjen e vetëdijes së publikut mbi menaxhimin e mbeturinave, lokacionin e objektit për deponimin dhe trajtimin e mbeturinave, duke përfshirë edhe të dhënat mbi kushtet urbanistike dhe teknike, masat për rehabilitimin e deponive ilegale, mbikëqyrjen, monitorimin, vlerësimin e kostove, afatet për realizimin e masave dhe aktiviteteve të planifikuara, si dhe masat e rëndësishme për menaxhim efikas të mbeturinave.

Sipas Ligjit për Mbeturinat nr. 04/L-060, komuna është përgjegjëse për hartimin e Planit lokal për menaxhimin e mbeturinave dhe brenda kuadrit ligjor lokal, komuna ka miratuar: Planin e veprimit lokal për mbrojtjen e mjedisit, Rregulloren komunale për Menaxhimin e mbeturinave dhe Rregulloren komunale për mbrojtjen e mjedisit.

Në bazë të regjistrimit të fundit të popullsisë nga viti 2011, Komuna e Graçanicës ka gjithsej 10.600 banorë. Duke iu referuar territorit dhe numrit të banorëve, posaçërisht nëse marrim parasysh rrethanat se më shumë se 50% e banorëve nuk kanë marrë pjesë në regjistrim, Komuna e Graçanicës ka një dendësi të konsiderueshme të popullsisë për kilometër katror. Sasia e mbeturinave të grumbulluara gjatë një muaji është rreth 250 ton.

Zbatimi i Planit për menaxhimin e mbeturinave për periudhën 2016-2021 bazohet në dy faza: krijimi i sistemit të shëndoshë për menaxhimin e mbeturinave (2016-2018/Faza 1) dhe krijimi i sistemit të ri të grumbullimit dhe menaxhimit të stacionit transfer (2018-2021/Faza 2).

Plani për Menaxhimin e mbeturinave 2016-2021 parasheh:

- Mbulimin e tërësishëm të territorit të Komunës së Graçanicës me shërbim të grumbullimit të mbeturinave, rritjen e shkallës së arkëtimit të mjeteve nga klientët, zvogëlimin e shkallës së deponimit ilegal të mbeturinave, zvogëlimin e shkallës së deponimit përfundimtar, rritjen e shkallës së riciklimit;
- Themelimin e njësisë për Menaxhimin e mbeturinave në kuadër të Departamentit të Shërbimeve Publike;
- Zonimin e territorit të Komunës së Graçanicës;
- Investimet financiare në fushën e menaxhimit të mbeturinave;
- Pilot projektet siç janë:
 - minimizimi i mbeturinave përmes kompostimit;
 - minimizimi i mbeturinave përmes ndarjes së mbeturinave në shkolla;
 - minimizimi i mbeturinave përmes uljes së përdorimit të qeseve plastike;
 - riciklimi i mbeturinave përmes menaxhimit të duhur të stacionit të transferit.

Përfitimet e drejtpërdrejta nga zbatimi i PLMM janë:

- Qytetarët që do të jetojnë në një mjedis më të pastër, të shëndetshëm dhe të sigurtë;
- Bizneset do të kenë rritje të aktiviteteve ekonomike, si rezultat i rritjes së numrit të turistëve që i tërheq qyteti i pastër dhe i mirë menaxhuar;
- Bizneset e riciklimit që do të kenë qasje më të madhe në materialet e ripërdorshme;
- Stafi komunal do të përfitoj nga vizioni, qëllimet dhe objektivat e vendosura qartë, si dhe plani i veprimit me të cilin do të udhëhiqen në pesë vitet e ardhshme, për përmirësimin e shërbimeve në fushën e menaxhimit të mbeturinave;
- Autoritetet komunale do të përfitojnë nga rritja e reputacionit, si rezultat i numrit në rritje të banorëve që janë më të kënaqur me shërbimet e Menaxhimit të mbeturinave.

1. HISTORIKU I SHKURTËR I KOMUNËS

Komuna e Graçanicës është formuar në bazë të Ligjit mbi kufijtë administrativ të Komunave më 20 shkurt të vitit 2008. Komuna e Graçanicës ekziston zyrtarisht që nga 29 dhjetor 2009, kur është mbajtur seanca inauguruese e Kuvendit Komunal të Graçanicës. Komuna e Graçanicës shtrihet në pjesën qendrore të Kosovës, ku në veri kufizohet me Komunën e Prishtinës, në jug me Komunën e Lipjanit dhe në perëndim me Komunën e Fushë Kosovës.

Territori i Komunës së Graçanicës përfshinë një sipërfaqe prej 131,25 km². Në përputhje me ligjin mbi kufijtë administrativ, kjo komunë përbëhet nga zonat kadastrale: Badoc, Batusha, Çagllavica, Dobratin, Graçanicë, Gushterica e Poshtme, Gushterica e Epërme, Llapllasella, Lepina, Livagja, Preoci, Skullani, Sushica, Suhodolli, Radeva dhe Uglara.

1.1. Gjendja ekzistuese

Struktura e popullsisë

Në bazë të regjistrimit të fundit të popullsisë nga viti 2011, Komuna e Graçanicës ka gjithsej 10.600 banorë. Ky numër nuk e paraqet numrin real të popullatës së përgjithshme në këtë komunë, duke pas parasysh se më shumë se 50% e banorëve e kanë bojkotura këtë regjistrim¹. Struktura e popullsisë në komunë është multietnike dhe atë me: 85,7% serbë, 3,7% shqiptarë, 10,6% RAE dhe të tjerë. Komuna e Graçanicës ka 5.730 tatimpagues, prej të cilëve 630 janë biznese dhe 5.100 amvisëri. Nga tabela e mëposhtme, shohim se dendësia e popullsisë është më e theksuar në qendër, pra në pjesën më të urbanizuar të komunës.

Tabela 1: Tabela e shpërndarjes së popullsisë në bazë të distancës dhe lokacionit

Distancat	0-3 km	3-6 km	6-9 km	9-12 km	12-40 km	Total	Në %
Urbane	2,686	623	-	-	-	3,309	31.0%
Periferike	723	1,362	1,468	-	793	4,346	40.7%
Rurale	-	278	-	1,850	-	2,128	19.9%
Rurale-Distanca	-	892	-	-	-	892	8.4%
Total	3,409	3,155	1,468	1,850	793	10,675	100.0%
Në %	31.9%	29.6%	13.8%	17.3%	7.4%	100.0%	

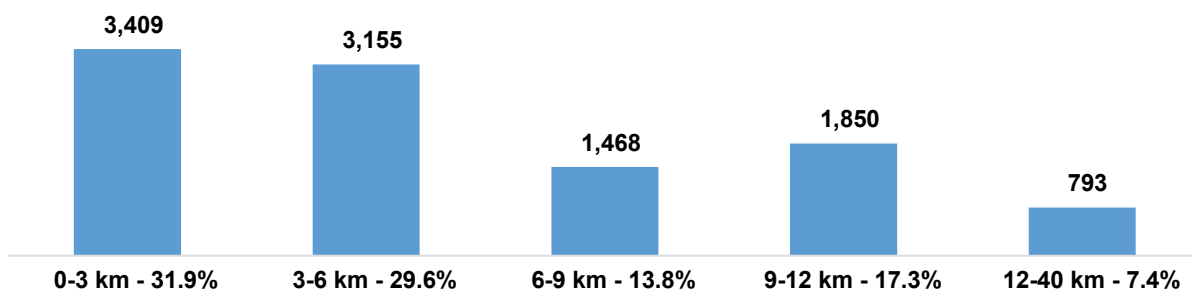


Figura 1: Paraqitja grafike e popullsisë bazuar në distancë

¹ Sipas zyrtarëve të Komunës së Graçanicës

Mbulimi me shërbimet e menaxhimi të mbeturinave

Shërbimet e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në komunën e Graçanicës ofrohen nga “KRM Pastrimi” dhe operatorë të tjerë (të cilët nuk janë të pajisur me licencë dhe leje pune nga autoritetet kosovare). Shërbimet e “KRM Pastrimi” aktualisht i shfrytëzojnë 3.500 familje, të cilat kanë në dispozicion 2.000 kosha për mbeturina (120 L) dhe 300 kontejnerë. Grumbullim bëhet dy herë në javë me një kapacitet prej dy kamionëve që operojnë në relacion prej 216 km.

Mbulueshmëria e territorit të komunës me shërbimet e grumbullimi të mbeturinave llogaritet të jetë rreth 70%. Kurse, përqindja e mbulimit të detyrimeve për shërbimet e realizuara nga ana e klientëve aktualisht është rreth 20% (sa i përket arkëtimit nga ana e “KRM Pastrimi”²).

Sasia dhe llojet e mbeturinave

Sasia e mbeturinave e cila grumbullohet në territorin e Komunës në baza mujore është 250 ton³, ku përfshihen të gjitha llojet e mbeturinave:

- organike, plastike, kartoni - të dhënat e sakta mbi sasinë në bazë të konsumatorit, qoftë nëse është fjala për amvisëritë, institucionet ose bizneset private, aktualisht nuk ekzistojnë;
- mbetjet shtazore - nuk grumbullohen nga operatorët dhe nuk ekziston vend i caktuar për deponimin e tyre, ky lloj i mbeturinave ende mbetet problem dhe kërkon zgjidhje nga niveli qendror;
- mbetjet nga ndërtimet dhe demolimet e objekteve - mbeturinat ndërtimore që formohen gjatë punimeve në ndërtimtari, gërmimit të tokës dhe punimeve në rrugë, deponohen në disa lokacione të cilat nuk janë deponi legale, komuna herë pas here shfrytëzon materialin i cili mund të përdoret, kurse pjesën tjetër e rrafshon dhe rregullon;
- mbetjet e pajisjeve elektronike - që formohen gjatë hedhjes së pajisjeve të vjetra elektronike dhe teknikës së bardhë nuk grumbullohen dhe as nuk ekziston vend i caktuar për deponimin e tyre;
- mbeturinat e rrezikshme - nuk ofrohet shërbim për grumbullim, pasi nuk ekziston lokacion për deponimin e tyre;
- mbetjet medicinale - që formohen nga dy spitale regjionale dhe tri shtëpi shëndeti me ambulanca, nëntë institucione shëndetësore private, aktualisht deponohen në magazina, të cilat pothuajse janë të mbushura plotësisht, pritet zgjidhja nga Ministria e linjës për këtë problem, pasi që trajtimi i mbeturinave medicinale është kompetencë e nivelit qendror; dhe
- mbeturinat tjera të rrezikshme/industriale - në komunën e Graçanicës nuk ka ndonjë aktivitet i cili gjeneron mbetje të tilla, mirëpo duhet theksuar se djerrina e deponisë së Minjerës së Kishnicës e krijuar kohë më parë (edhe pse tashmë joaktive), vazhdon të jetë problem mjedisor për komunën.

² Sipas të dhënave të KRM Pastrimi

³ Sipas të dhënave të KRM Pastrimi

Komuna e Graçanicës, për shkak të shërbimit të kufizuar të grumbullimit të mbeturianve, shpesh ballafaqohet me numër të konsiderueshëm të deponive ilegale. Në vitin 2016 janë identifikuar 17 deponi të tilla, vendndodhja, madhësia dhe lloji i mbeturinave të këtyre deponive janë paraqitur në tabelën në vijim:

Tabela 2: Deponitë e egra/ilegale dhe lloji i mbeturinave që deponohen

Nr.	Deponia	Madhësia	Lloji
1	Graçanica Padalishtë	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale, mbeturina ndërtimore
2	Në afërsi të liqenit–Rruga për Badoc të vjetër	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale, mbeturina ndërtimore dhe sasi e madhe e deponuar e dheut
3	Lapllasell, rruga pas shkollës, në afërsi të Fakultetit të Bujqësisë	e madhe	Kryesisht mbeturina ndërtimore dhe mbeturina (amvisërie) komunale
4	Lapllasell, rruga drejt Gushtericës në anën e djathtë të rrugës	e madhe	Kryesisht mbeturina ndërtimore dhe mbeturina (amvisërie) komunale
5	Lepia, në afërsi të urës mbi Sitnicë	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale
6	Kishnicë, nga ana e majtë në hyrje të vendbanimit nga drejtimi i Graçanicës	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
7	Preoc, rruga pas shkollës, nga ana e djathtë	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
8	Badoc, në afërsi të varrezave të romëve	e vogël	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale
9	Sushicë, rruga qarkore në mes të Sushicës dhe Badocit	e vogël	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
10	Sushicë, pranë rrugës në afërsi të kishës	e vogël	Kryesisht mbeturina të materialit organik, ekziston rreziku që ky grumbull me mbeturina të zптоj përroshkën lokale dhe me këtë të rrezikoj më tej mjedisin
11	Lapllasell, në afërsi të stadiumit KF Polet	e vogël	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
12	Graçanicë, përroska në vijën e kufizimit me Hajvalin	e vogël	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
13	Deponia në rrugën midis Graçanicës dhe Llapllasellës, në anën e djathtë	e vogël	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina ndërtimore
14	Deponia në hyrje të Suhodollit, nga drejtimi i Skullanit	e vogël	Kryesisht mbeturina ndërtimore
15	Graçanicë, prapa motelit “Evropa” dhe në djerrinë	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale dhe mbeturina të materialit organik
16	Çagllavicë, prapa Media Qendrës, rruga e vjetër për në Hajvali	e madhe	Kryesisht mbeturina (amvisërie) komunale, mbeturina ndërtimore, mbeturina të materialit organik dhe sasia e madhe dheu
17	Deponia në rrugën në mes të Graçanicës dhe Badocit, pranë hekurudhës	e vogël	Kryesisht mbeturina komunale dhe në masë më të vogël ndërtimore

Sistemi ekzistues i Menaxhimit të Mbeturinave

Në territorin e Komunës së Graçanicës shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave e ofron KRM "Pastrimi" nga Prishtina në bashkëpunim me Komunën e Graçanicës. Mirëpo, të njëjtin shërbim e ofrojnë edhe kompani ilegale (të cilat nuk kanë licencë dhe leje pune për operim nga autoritetet kosovare). Problemi më i madh qëndron në faktin se destinacioni final i mbeturinave të mbledhura nga operatorët ilegal nuk është i njohur.

Veprimtaria primare e operatorit publik është grumbullimi dhe transportimi i mbeturinave komunale dhe shërbimet sekondare, si: menaxhimi dhe mirëmbajtja e hapësirave publike, pastrimi i rrugëve, pastrimi i borës dhe mirëmbajtja e hapësirave publike të gjelbëruara dhe varrezave.

Kompania shërben tre kategori të shfrytëzuesve të shërbimeve: amvisërit, bizneset dhe institucionet. Amvisëritë janë të ndara sipas mënyrës që e shfrytëzojnë shërbimin: në shfrytëzues të shërbimeve që e shfrytëzojnë shërbimin derë më derë dhe shfrytëzues të pajisur me kontejnerë. Bizneset ndahen në biznese të vogla dhe të mesme që e shfrytëzojnë shërbimin pa kontrata dhe bizneset e mëdha me kontrata të veçanta mbi ofrimin e shërbimeve. Një pjesë e bizneseve të vogla dhe të mesme shërbimet i shfrytëzojnë derë më derë, ndërsa pjesa tjetër janë të pajisur me kontejnerë special. Bizneset me kontrata janë të pajisur me kontejnerë special. Institucionet janë kategoria e tretë e shfrytëzuesve dhe përveç disa OJQ-ve të vogla, zyra dhe avokaturave apo të ngjashme, të tjerët zakonisht janë me kontrata të veçanta dhe shërbehen me kontejnerë special. Periudha kohore e grumbullimit të mbeturinave zakonisht është prej orës 08:00 deri në 14:30. Në raste të veçanta grumbullimi dhe transportimi i mbeturinave bëhet edhe pas këtij orari, por jo më vonë se në orën 18:00.

Në komunën e Graçanicës "KRM Pastrimi" ofron shërbime me dy kamion dhe nëntë të punësuar. Mirëpo, këto kapacitete vlerësohen si jo të mjaftueshme për të ofruar shërbim cilësor. Edhe komuna posedon një kamion, i cili është jashtë funksionit për shkak të gjendjes teknike jo të mirë.

Pagesa për këtë shërbim bëhet në përputhje me Memorandumin e lidhur në mes të komunës dhe KRM "Pastrimi", dhe inkasimi realizohet nga dy punëtorë. Duke qenë se Komuna nuk ka ndonjë marrëveshje me kompanitë tjera të grumbullimit të mbeturinave, po ashtu nuk dihet edhe kapaciteti aktual i këtyre kompanive.

Shpenzimet e përgjithshme operative për shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave, janë 11.500€ në muaj (sipas memorandumit të nënshkruar mes Komunës dhe KRM "Pastrimi").

Me qëllim të përmirësimit të shërbimit, në komunë duhet të realizohen investime shtesë në fushën e menaxhimit të mbeturinave, sepse shërbimi jo cilësor dhe jo i rregullt, është shkaktar i krijimit të deponive të egra/ilegale. Në fund të viti 2016 janë identifikuar 17 deponi të tilla, largimi i të cilave është kosto shtesë dhe mjaftë e lartë për komunën. Është vlerësuar se investimi në blerjen e dy kamionëve, rreth 2.100 shportave, 200 kontejnerëve, si dhe angazhimi i një punëtore shtesë, do të kontribuonte në përmirësimin e gjendjes së mbeturinave. Kurse sa i përket shpenzimeve të operatorëve "ilegal" komuna aktualisht nuk i kontrollon dhe nuk ka njohuri rreth tyre.

Ndarja dhe riciklimi i mbeturinave është plan i trajtimit të mbeturinave në të ardhmen, me qëllim të uljes së sasisë së mbeturinave të cilat shkojnë në deponi. Krijimi i qendrës për ndarjen e mbeturinave (stacionit transfer), do të krijonte zgjidhje për këtë problem dhe në mënyrë të konsiderueshme do të kontribuonte në mbrojtjen e mjedisit.

1.2. Rolet dhe përgjegjësitë për menaxhim të mbeturinave

Rolet dhe përgjegjësitë e organeve komunale në menaxhim të mbeturinave janë pasqyruar në kornizën në vazhdim:

Drejtoria për shërbime publike (DPSH) - është përgjegjëse për menaxhimin e të gjitha punëve në pronën publike dhe komunale, mbikëqyrjen e punëve të kompanive që merren me mirëmbajtjen dhe pastrimin e rrugëve dhe hapësirave tjera komunale.

Drejtoria për financa - është përgjegjëse për vendosjen e lartësisë së kompensimit të shërbimeve dhe mënyrën e pagesës së mjeteve.

Drejtoria për urbanizëm dhe mbrojtje të mjedisit - përveç tjerash, është përgjegjëse për planifikim të zhvillimit hapësinor dhe urban të komunës, ndihmon në përgatitjen e rregullores lokale për kontrollimin e mbeturinave dhe mbetjeve në territorin e komunës, e gjithashtu ofron mbështetje në zhvillim të projekteve për mirëmbajtjen dhe ruajtjen e mjedisit.

Inspektorati për ruajtjen e mjedisit dhe inspektorati për shërbime publike - është përgjegjës për mbikëqyrjen dhe implementimin e ligjeve dhe dispozitave të rregulloreve komunale në fushën e Inspektoratit për ruajtjen e ambientit jetësor, bujqësisë dhe pyjeve.

1.3. Menaxhimi i mbeturinave⁴

Sasia e mbeturinave të grumbulluara gjatë ditës sillet rreth 8-10 tonë. Rreth 1/3 e mbeturinave të gjeneruara operatori i tanishëm nuk arrin t'i grumbulloj. Për fat të keq, një pjesë e madhe e mbeturinave deponohet në mënyrë të pakontrolluar.

Arsyet kryesore për grumbullim jo të plotë të mbeturinave janë:

- Vetëdija e ultë e qytetarëve;
- Kapaciteti i kufizuar i ndërmarrjes publike për menaxhim të mbeturinave;
- Mospagesa e tarifës së mbeturinave nga shfrytëzuesit e shërbimeve;
- Moszgjidhja e çështjes së mbeturinave ndërtimore (rrënimet);
- Problemi i pazgjidhur i mbetjeve shtazore;
- Shkalla e ulët dhe joformale e klasifikimit dhe riciklimit.

Sipas të dhënave të KRM "Pastrimi" shërbimet e grumbullimit të mbeturinave ofrohen për 70% të numrit të përgjithshëm të amvisërive, 10% në zonat urbane dhe 90% në zonat rurale (duke pasur parasysh që Komuna e Graçanicës është e karakterit rural).

Pavarësisht progresit të arritur, disa kategori të mbeturinave paraqesin sfidë të madhe për komunën, në veçanti mbeturinat ndërtimore nga rrënimet, mbetjet shtazore, etj.

Si rezultat i mungesës së deponisë adekuate për këtë kategori të mbeturinave, mbeturinat nga materiali ndërtimor dhe rrënimet hidhen kudo, që përkeqëson aspektet e ambientit jetësor dhe aspektin estetik. Shpeshë deponimi i pakontrolluar i këtyre mbeturinave shkakton krijimin e deponive të egra. Përveç kësaj, nuk ekziston lidhja ndërmjet dhënies së lejeve ndërtimore dhe sistemit mbikëqyrës për deponim të mbeturinave. Sa i përket mbeturinave të ngurta, komuna është në proces të zgjedhjes së lokacionit të përshtatshëm për deponim të këtij lloji të mbetjeve.

Menaxhimi i mbetjeve shtazore në komunën e Graçanicës nuk është në përputhje me dispozitat në fuqi, në radhë të parë për shkak të mungesës së repartit (fabrikës) për përpunimin e mbetjeve shtazore. Në komunë ekzistojnë gjashtë subjekte që merren me prodhimin, përpunimin dhe konservimin e mishit, derisa në të gjithë objektet e shitjes me pakicë mund të gjenden mishi dhe prodhimet e mishit. Me disa prej tyre operatori i autorizuar ka nënshkruar kontrata (mbi shërbimet) për grumbullim të mbeturinave, ndërsa një pjesë e subjekteve hedh mbeturinat paligjshëm. Përveç kësaj, as për mbetjet me prejardhje shtazore që grumbullohen nga operatori i autorizuar, nuk është plotësisht e qartë si përpunohen, sepse deponitë nuk lejojnë deponimin e këtij lloji të mbetjeve.

⁴ Të dhëna nga KRM Pastrimi

1.4. Sfidat e menaxhimit të mbeturinave që nuk janë nën kompetenca të drejtpërdrejta të komunës

Përveç mbeturinave të zakonshme nga amvisëritë dhe bizneset që janë nën kompetenca të komunës, ekziston edhe një kategori e rëndësishme e mbeturinave që deponohet në territorin e komunës e që nuk hyn në kompetenca të drejtpërdrejta të komunës.

Mbeturinat kimike-industriale:

Sa i përket mbeturinave kimike-industriale në territorin e komunës problemi më i madh është djerrina e minierës së Kishnicës që gjendet në afërsi të Graçanicës, nën liqenin e Badovcit dhe ujësjellësin e Graçanicës. Materiali që është deponuar nga miniera e plumbit dhe zinkut në Kishnicë, për shumë vite është problem serioz ekologjik i komunës dhe paraqet kërcënim të vazhdueshëm në drejtim të degradimit të mjedisit. Degradimi i mjedisit shihet edhe në ndotjen e burimeve të ujit, ajrit dhe tokës së punueshme përreth.

Djerrina, siç shihet në fotografitë 1 dhe 2, është ndërtuar për deponimin e mbeturinave nga flotacioni, që rezultojnë nga flotimi i xeheve të plumbit dhe zinkut, që gjenden në qarkun industrial të minierës. I gjithë materiali vjen nga thërrmimi, bluarja dhe procesi i flotacionit të xeheve të plumbit dhe zinkut që dikur janë nxjerrë në minierën e Kishnicës.



Fotografia 1: Pamje nga djerrina e minierës së Kishnicës



Fotografia 2: Pamje nga djerrina e minierës së Kishnicës

Djerrina e minierës së Kishnicës, është formuar buzë kufirit me Graçanicën, në afërsi të minierës. Është dizajnuar për pranimin e mbetjeve të cilat nga reparti për flotim janë transportuar deri në vendin ku janë deponuar. Aty me ndihmën e ndarësve janë ndarë në dy kategori – rërë (kategoria e ngurtë) dhe mbetjet e lëngshme (kategoria e imët). Rëra deponohej në diga, ku në mënyrë të planifikuar dhe me sukses ndërtohej (ngritej) diga, ndërsa mbetjet e lëngshme drejtoheshin në hapësirën akumuluese, të kufizuar me digën.

Në diga, si edhe në vetë deponinë është vërejtur ënjtja e ujit përgjatë shpatit që ka shkaktuar paraqitjen e kanaleve, gropave dhe fryrjeve. Era dhe uji praktikisht po bartin materiale të palidhura, të lidhura dobët apo të imëta duke ndryshuar gjeometrinë e digës. Ndikimi i erës në erozionin e brendshëm në masë të madhe sjell ndotjen e ajrit në hapësirën rreth djerrinës, derisa ndikimi i erozionit të ujit kryesisht mbetet në djerrinë dhe rreth djerrinës që shkakton ndotjen edhe të vet lumit në afërsi. Uji që shkakton erozionin vjen nga reshjet atmosferike.



Fotografia 3: Pamja e djerrinës së minierës së Kishnicës me anë të Google Earth

Liçeni zë rreth 1/4 e sipërfaqes së përgjithshme të djerrinës, madhësia e tij mund të ndryshojë varësisht prej reshjeve atmosferike, pa asnjë vegjetacion në vete. Në bazë të të dhënave të Kombinatit Metalurgjik Trepça, djerrina (tanime e braktisur) ka qenë në përdorim prej vitit 1965, dhe shtrihet në rreth 40 hektarë. Një pjesë e vogël në diga është pjesërisht e rikultivuar, derisa pjesa tjetër e djerrinës ende mbetet e mbuluar, dhe për këtë arsye emetimi i pluhurit nga sipërfaqja e thatë në drejtim të Graçanicës paraqet problem të dukshëm ekologjik.

Këtë kompleks të deponive, për deponimin e mbeturinave të minierës duhet konsideruar si zonë me prioritet të lartë për rehabilitim. Arsyet janë: afërsia e vendbanimit, grafiku jo i favorshëm i erërave në raport me lokacionin e vendit, erozioni intensiv eolik dhe ndotja e ajrit për shkak të krijimit të pluhurit, erozioni me ujë, efektet vizuale dhe tjera.

Në fund të djerrinës janë evidentuar gjurmë të ujërave të drenazuara në lumin Graçanka, dhe shtresat që shpëlahen nga deponia e minierës të cilat janë imazhe të zakonshme në fund të djerrinës si edhe në lum.



Fotografia 4: Lumi Graçanka



Fotografia 5: Lumi Graçanka

Uji nga lumi Graçanka përveç ujërave të zeza të cilat i bashkangjiten nga vendet në të cilat kalon, është i ndotur edhe me ujëra të zeza nga flotacioni i minierës së Kishnicës, dhe në shtratin e lumit janë akumuluar metale të ndryshme të dëmshme (plumb, natrium, hekur, etj.).

1.5. Projektet e planifikuara për periudhën 2017-2021

Projekti i themelimit të Ndërmarrjes Komunale Publike (NKP) (deri më 2021)

Me themelimin e NKP-së Komuna e Graçanicës do të merr përsipër një pjesë të ofrimit të shërbimeve për qytetarë, e që vlerësohet se do të ndikojë në rritjen e cilësisë së shërbimeve, ulje të shpenzimeve për ofrimin e shërbimeve nga pala e tretë dhe rritjen e punësimit në territorin e komunës.

Komuna e Graçanicës ka zhvilluar planin e biznesit lidhur me ndërmarrjen e lartpërmendur të cilin e ka përcjellë te Ministria e Zhvillimit Ekonomik dhe është në pritje të përgjegjjes për procedim mëtutje. Biznes plani është zhvilluar në qershor të vitit 2015 dhe ai përfshinë:

NKP do të themelohet për ofrimin e shërbimeve në fushën e shërbimeve komunale, si dhe veprimtari të përgjithshme të karakterit lokal, si:

- grumbullimin dhe transportimin e mbeturinave;
- mirëmbajtjen e hapësirave të gjelbra dhe publike;
- mirëmbajtjen e parqeve dhe hapësirave për rekreacion;
- mirëmbajtjen e rregullt të rrugëve lokale;
- organizimin e tregut;
- rregullimin e varrezave lokale;
- mirëmbajtjen e ndriçimit rrugor, dhe tjera.

Kompania do të jetë 100% në pronësi të themeluesit, gjegjësisht të Komunës së Graçanicës me mundësi të transformimit pronësor në përputhje me ligjin dhe vendimet relevante të organeve të NKP-së.

- Të ardhurat e planifikuara të NKP-së për të gjitha shërbimet janë planifikuara të jenë rreth 394,338.00 € në nivel vjetor.
- Shpenzimet e kompanisë në fillim do të jenë dukshëm më të mëdha për shkak të investimeve, si: blerjes së pajisjeve, ndërtimit të objekteve (stacionit transfer dhe garazheve) dhe blerja e mjeteve tjera të domosdoshme për fillimin e punës së kompanisë, më vonë do të kenë trend të zvogëlimit të shpenzimeve dhe normalizimit.
- Shpenzimet e planifikuara për blerjen e mjeteve themelore për punë në fillim janë:

Tabela 3: Investimet e planifikuara për të ardhmen

Pajisjet e nevojshme	Sasia	Çmimi
Kamion	1	40,000.00 €
Kamion-cisternë për pastrimin e rrugëve	1	65,000.00 €
Kamion ippër	1	68,000.00 €
Ngarkuesit-eskavatorit	1	70,000.00 €
Automjet për varrime	1	20,000.00 €
Kamion	1	12,000.00 €
Sharra motorike	4	2,800.00 €
Kosa motorike	8	4,800.00 €
Total i investimeve		282,600.00 €

Shpenzimet e planifikuara të kompanisë për periudhën vjetore (pas blerjes së mjeteve të lartpërmendura) kanë vlerën rreth 225,300.00 € dhe së bashku me shpenzimet për të punësuarit do të kenë vlerën 377,590.00 €, që planifikohet të sigurohen nëpërmjet transfereve të Ministrisë përkatëse.

Tabela 4: Të ardhurat dhe shpenzimet e planifikuara në nivel vjetor

Përfitimi i përgjithshëm i planifikuar i kompanisë në një vit pune		
Të ardhurat totale	Shpenzimet totale (pa shpenzimet për të punësuarit)	Fitimi
394,338.00 €	225,245.00€	169.093.00€

Projekti i përmirësimit të pagesës së shërbimeve komunale (2017)

Masat më të rëndësishme që duhet ndërmarrë në interes të të gjithë shfrytëzuesve të shërbimeve komunale janë:

- Racionalizimi i të gjitha shpenzimeve të Ndërmarrjes Komunale Publike (NKP), nëpërmjet mekanizmave të kontrollit, të cilët ekzistojnë në nivel të vetëqeverisjeve lokale;
- Kufizimi dhe kontrollimi i numrit të të punësuarve në NKP (në bazë të indikatorëve të definuar paraprakisht, përcaktohet numri optimal i fuqisë punëtore të angazhuar nëpër veprimtari të caktuara);
- Korrigjimi i tarifave të shërbimeve komunale në bazë të aktit nënligjor i cili duhet përpiluar dhe konsultuar në publik (metodologjisë unike për përcaktimin e çmimeve për të gjitha shërbimet komunale);
- Masat për përmirësimin e shkallës së inkasimit, nëpërmjet mbrojtjes më të mirë ligjore të të ardhurave të fituara, komunikimit më të mirë me shfrytëzuesit e shërbimeve dhe masa tjera;
- Shfrytëzimi i mjeteve të amortizimit në riparimin e pajisjeve të vjetruara dhe përmirësimin e strukturës së jetëgjatësisë së mjeteve motorike komunale.

Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerjes së pajisjeve të reja (2017)

Në rast se komuna nuk arrin të themeloj NKP, me qëllim të rritjes së cilësisë së shërbimit në nivel të kënaqshëm për përdoruesit, do të vazhdohet të ofrohen shërbimet në parimin e deritanishëm (në bashkëpunim me “KRM Pastrimi”). Mirëpo, që të arrihet një gjë e tillë, vlerësohen të nevojshme investimet e poshtëshënuara:

- Të betonohen vendqëndrimet e kontejnerëve
- Pajisja e amvisërive (të cilave u mungojnë) me kontejnerë 200 l (2,100 kontejnerë)
- Të blihen kontejnerë për vendet ku mungojnë (50 kontejnerë)
- Riparimi i kovave dhe kontejnerëve ekzistues
- Blerja e dy kamionëve / 8 ton (që do të jepen në shfrytëzim në bazë të marrëveshjes mbi shfrytëzim nga operatori i autorizuar).

Vlera e përgjithshme e këtij projekti vlerësohet të jetë rreth 200,000.00 Euro, kurse mënyra e financimit të projektit planifikohet të jetë nga **buxheti komunal dhe donatorët potencial**.

Projekti i ndërtimit të qendrës së klasifikimit (deri më 2021)

Komuna e Graçanicës aktualisht është duke u balafuar me problemin e regjistrimit të Ndërmarrjes Publike Komunale dhe deponitë e egra. Zgjedhja apo zbutja e këtyre problemeve vlerësohet të arrihet me hapjen e qendrës për klasifikim të mbeturinave. Qendër e cila do të ndihmonte njëkohësisht edhe funksionimin e NPK.

Në këtë qendër do të deponohen mbeturinat e grumbulluara në të gjithë territorin e komunës, ku pastaj do të klasifikohen dhe do të dërgohen në deponinë qendrore në varësi prej llojit të mbeturinave. Materialet e riciklueshme do të shiten në stacionet grumbulluese, dhe të ardhurat nga shitja do të ndihmonin që qendra e klasifikimit të jetë e vetë-qëndrueshme.

Vlera e përgjithshme e këtij projekti vlerësohet të jetë 500,000.00 Euro.

Implementimi i këtyre projekteve do të duhej të avancojë afarizmin e ndërmarrjes komunale dhe nëpërmjet rritjes së inkasimit, të mundësojë funksionimin normal të shërbimit komunal dhe kapaciteteve të tij për menaxhim të mbeturinave.

Momentalisht, mungesa e kapaciteteve (komunale dhe të kompanisë), është shkas për krijimin e deponive të egra. Pastrimi i deponive të tilla kërkon angazhimin e komunës dhe njëkohësisht shkaktohen kosto shtesë. Edhe pse komuna është mjaft e përkushtuar në pastrimin e deponive të egra, përsëritja e tyre në vende të njejta, kërkon gjetjen e një alternative afatgjatë.

Pilot-projekti për klasifikimin dhe riciklimin e mbeturinave

Për të përmirësuar shërbimin, zvogëluar shpenzimet dhe vetëdijesuar qytetarët, Komuna e Graçanicës ka në plan të lansoj projektin për klasifikim dhe riciklim të mbeturinave dhe të verifikojë nëse mundësia e riciklimit të mbeturinave mund të jetësohet në territorin e saj. Qëllimi i këtij projekti është i lidhur ngushtë me ndërtimin e qendrës së klasifikimit.

Për realizimin e projektit të lartpërmendur është e nevojshme blerja e kontejnerëve special për riciklim, si dhe kamionit që do të grumbulloj dhe transportoj mbeturinat e klasifikuara. Komuna ka caktuar Badoc-in, vendbanim me 150 amvisëri, që gjendet 2 km nga qendra e Graçanicës, për të jetësuar këtë pilot-projekt.

Vlera e përgjithshme e këtij projekti vlerësohet të jetë 85,000.00 €.



Fotografia 6 :Shembulli i kovave të vendosura për klasifikim të mbeturinave

1.6. Korniza ligjore kombëtare dhe politika

Menaxhimi i mbeturinave në Kosovë është i rregulluar përmes Kornizës ligjore e cila është harmonizuar me legjislacionin evropian, gjegjësisht me direktivat dhe rregulloret e Bashkimit Evropian që rregullojnë sektorin e mbeturinave. Qëllimi kryesor i kornizës ligjore për menaxhimin e mbeturinave është që të shmang dhe të zvogëlojë në masë sa më të madhe gjenerimin e mbeturinave, përdorimi i sërishëm i komponentëve që mund të përdoren, parandalimi i ndikimeve negative të mbeturinave në ambientin jetësor si dhe deponimi përfundimtar i mbeturinave në mënyrë të pranueshme ekologjike.

Korniza ligjore përbëhet prej ligjeve dhe rregulloreve që rregullojnë menaxhimin e mbeturinave. Ligji kryesor që rregullon detajisht menaxhimin e mbeturinave është Ligji nr. 04/L-060 për mbeturina. Ky ligj përcakton dhe rregullon planifikimin dhe menaxhimin e mbeturinave; kushtet për grumbullimin e mbeturinave, transportimin, trajtimin, deponimin dhe shkatërrimin, llojet dhe klasifikimin e mbeturinave, përgjegjësitë e personave fizik dhe juridik në lidhje me menaxhimin e mbeturinave, kushtet dhe procedurat për marrjen e licencave dhe lejeve për menaxhim të mbeturinave, dënimet për mosrespektimin e dispozitave ligjore si dhe çështjet tjera lidhur me mbeturinat. Neni 14 dhe 15 i Ligjit nr. 04/L-060 për mbeturina, përcakton përgjegjësitë për menaxhimin e mbeturinave në nivel qendror dhe lokal. Sipas Ligjit nr. 04/L-060 për mbeturina, komuna merr përsipër përgjegjësi shtesë lidhur me menaxhimin dhe administrimin e mbeturinave.

Korniza ligjore për menaxhimin e mbeturinave përmban edhe numër mjaft të madh të ligjeve tjera dhe sektorëve që në mënyrë jo të drejtpërdrejt rregullojnë menaxhimin e mbeturinave, siç janë: Ligji nr. 03/L-025 për mbrojtjen e mjedisit, Ligji nr. 03/L-040 për vetëqeverisjen lokale, Ligji nr. 03/L-087 për ndërmarrjet publike, Ligji nr. 04/L-174 për planifikim hapësinor, Ligji nr. 04/L-045 për partneritet publiko privat etj.

Neni 17 i Ligjit nr. 03/L-040 për vetëqeverisjen lokale definon menaxhimin e mbeturinave si kompetencë të plotë dhe ekskluzive të komunave. Në bazë të kësaj kompetence komunat kanë autorizim ligjor të krijojnë struktura, mekanizma dhe të parashohin buxhet të veçantë për menaxhim sa më të mirë dhe sa më efikas të mbeturinave.

Ligji nr. 03/L-087 për ndërmarrjet publike definon dhe rregullon pronësinë e ndërmarrjeve publike për menaxhim të mbeturinave, menaxhimin e korporatave të tyre në përputhje me parimet dhe standardet ndërkombëtare. Neni 6 i Ligjit nr. 04/L-111 për ndërmarrjet publike mundëson themelimin e ndërmarrjeve lokale publike nga komunat. Ndërsa, me nenet 4, 5 dhe 6 të Rregullores nr. 02/2013 përcaktohen kriteret dhe procedurat për themelimin e ndërmarrjeve publike për menaxhimin e mbeturinave. Sipas nenit 5.2 të këtij ligji të drejtën e komunës si aksionar e kryen Komisioni komunal i aksionarëve, i cili përbëhet nga: një anëtar i emëruar nga kryetari i komunës dhe dy anëtarë tjerë që i emëron Kuvendi Komunal. Komisioni komunal i aksionarëve vepron në emër të komunës në bazë të Ligjit mbi shoqëritë ekonomike.

Korniza ligjore lokale

Në bazë të Ligjit nr. 03/L-040 për vetëqeverisjen lokale, Ligjit nr. 04/L-060 për mbeturina, Ligjit nr. 03/L-087 për ndërmarrjet publike dhe ligjeve tjera të këtij sektori, komuna është e obliguar që të hartojë kornizën ligjore lokale me qëllim të menaxhimit efikas me mbeturina në territorin e saj. Kornizat lokale përbëhen nga rregulloret, udhëzimet, politikat, rregullatorë të ndryshëm si dhe vendimet komunale që rregullojnë sektorin e menaxhimit të mbeturinave.

Në kuadër të kornizës ligjore lokale, komuna ka aprovuar: Planin lokal të veprimit për ruajtjen e mjedisit, Rregulloren komunale për menaxhimin e mbeturinave në komunën e Graçanicës dhe Rregulloren komunale për ruajtjen e mjedisit.

2. PLANIFIKIMI I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE

2.1. Fushëveprimi i planit

Plani komunal i menaxhimit të mbeturinave paraqet një dokument me të cilin organizohet procesi i menaxhimit të mbeturinave në nivel të komunës, në të cilin do të definohen drejtimet dhe prioritetet, por dhe dinamika si dhe mënyra e zgjidhjes së problemeve në pajtueshmëri me legjislacionin kombëtar. PLMM përveç se është obligim ligjor, ka për qëllim të gjej dhe të zbatoj alternativat më të mira për menaxhimin e mbeturinave.

Qëllimi i hartimit të planit është vendosja e një sistemi afatgjatë të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave në nivel komunal, dhe në këtë mënyrë të përmirësoj kualitetin e jetës dhe mbrojtjen e mjedisit, shfrytëzimin racional të burimeve dhe respektimi i parimeve moderne të menaxhimit të mbeturinave, me pjesëmarrje të koordinuar të të gjithë akterëve të fushës së menaxhimit të mbeturinave.

Në kuadër të PLMM është zhvilluar analiza e kapaciteteve ekzistuese për trajtimin dhe menaxhimin e mbeturinave, në bazë të së cilave shqyrtohet nevoja për avansim të mëtutjeshëm të qështjeve mjedisore. Qëllim tjetër i rëndësishëm i PLMM është zgjidhja e shumë dilemave, të cilat e caktojnë ekzistimin e një sistemi tërësisht të ri të menaxhimit të mbeturinave, i cili bazohet në drejtimin e dhënë në Strategjinë kombëtare të menaxhimit të mbeturinave në Republikën e Kosovës, Ligjit për mbeturina, standardeve evropiane, dhe masave ligjore që kanë të bëjnë me këtë fushë.

2.2. Objektivat e përgjithshme të PLMM

PLMM paraqet dokumentin bazë me të cilin organizohet procesi i menaxhimit të mbeturinave në nivel komunal. Komuna e Graçanicës është e përcaktuar të përmirësoj gjendjen e menaxhimit të mbeturinave dhe në këtë drejtim ka paraparë objektiva specifike që janë pjesë përbërëse e këtij plani. Ato përfshijnë zgjerimin e shërbimeve, parandalimin e hudhjeve ilegale, zvogëlimin e sasisë së mbeturinave për deponim dhe riciklimin e mbeturinave. Objektivat janë të ndara në dy etapa, gjegjësisht në periudhën 2016-2018 dhe periudhën 2018-2021.

Komuna ka për qëllim që me anë të planit të menaxhimit të mbeturinave të arrij:

- qytet të pastër, mjedis më të shëndetshëm për qytetarët;
- zbatimin e konceptit të menaxhimit të integruar të mbeturinave urbane;
- promovimin dhe përkrahjen e aktiviteteve të përpunimit të mbeturinave;
- mbulimi me shërbime të komplet territorit të komunës me anë të tarifave të përballueshme;
- definimi i sistemi optimal për menaxhimin e mbeturinave;
- definimi i investimeve të përgjithshme financiare të pjesëve me prioritet të planit të cilat duhet të zbatohen menjëherë.

Objektivat:

1. Vendosja e sistemit institucional për menaxhimin e mbeturinave;
2. Vendosja e sistemit të tatimeve, tarifave dhe inkasimin e mjeteve;
3. Mbulimi i gjithë territorit të komunës me shërbimet e grumbullimit së mbeturinave;
4. Projekti i krijimit të qendrës ndarëse në territorin e komunës;
5. Eliminimi i të gjithë deponive ilegale të mbeturinave;
6. Zhvillimi i pilot projekteve me qëllim të realizimit të konceptit 3R (reduktimi, ri-përdorimi dhe riciklimi).

Qëllimet:

Plani ka për qëllim përmirësimin e menaxhimit të mbeturinave për amvisëritë dhe kompanitë komerciale, si dhe përmirësimin e menaxhimit të mbeturinave komunale.

Më poshtë janë të definuara disa nga terminologjitë të përdorura në këtë plan:

- Shkalla e mbulueshmërisë së shërbimeve të mbledhjes së mbeturinave nënkupton shkallën e popullatës së shërbyer në krahasim me popullatën e përgjithshme;
- Shkalla e mbledhjes së mbeturinave nënkupton shkallën e sasisë së mbledhur të mbeturinave në krahasim me shkallën e mbeturinave të gjeneruara;
- Shkalla e hedhjeve ilegale të mbeturinave nënkupton shkallën e hedhjeve ilegale duke përfshirë dhe hedhjen e papërshtatshme brenda zonave të pa shërbyera në krahasimi me sasinë e gjeneruar të mbeturinave;
- Shkalla e deponimit përfundimtar të mbeturinave nënkupton shkallën e mbeturinave të deponuara në deponitë e licencuara dhe të pa licencuara (hedhje ilegale) në krahasim me sasinë e përgjithshme të mbeturinave të gjeneruara;
- Shkalla e riciklimit të mbeturinave nënkupton sasinë e mbeturinave të ricikluara në krahasim me sasinë e përgjithshme të gjeneruar.

2.3. Fazat e zbatimit të planit 2016-2021

Zbatimi i planit të menaxhimit të mbeturinave 2016-2021 është i hartuar në dy faza:

- **Faza e parë (2016 – 2018)** – Krijimi i një sistemi të shëndetshëm të menaxhimit të mbeturinave, që nënkupton se në këtë periudhë do të krijohet njësi e menaxhimit të mbeturinave, e cila njësi do të ketë përgjegjësi për krijimin e bazës së të dhënave për klientët të cilët e përdorin këtë shërbim, e njëjta do të shërbej për menaxhimi më efikas të mbeturinave dhe do të ndihmoj në identifikimin e të gjithë klientëve, brenda territorit të komunës. Në vitin 2017 synohet që inkasimi i tarifës së mbeturinave t'i kaloj komunës. Zbatimi i inkasimit të plotë të pagesave, vlerësohet të jetë i përfunduar në vitin 2018.
- **Faza e dytë (2018 – 2021)** – Krijimi i sistemit të ri të mbledhjes së mbeturinave dhe menaxhimi i qendrës për transfer, që nënkupton se në këtë periudhë do të arrihet një sistem i ri i mbledhjes së mbeturinave, i cili do të mbuloj të gjithë territorin administrativ të komunës me shërbimet e mbledhjes së mbeturinave, dhe të arrihet kontraktimi i një operatori privat për menaxhimin e qendrës ndarëse (stacionit transfer).

Në bazë të objektivave të ndara në këto dy faza, plani i MM mund të **rishikohet deri në fund të vitit 2018**, dhe duke u bazuar në rezultatet e performancës në fazën e parë, nëse është e nevojshme të modifikohet.

Përmbushja e kornizës ligjore lokale

Me qëllim të përmbushjes së kornizës ligjore lokale dhe përmirësimit të saj në aspekt të menaxhimit të mbeturinave, duhet të hartohen dhe miratohen Rregullore për Menaxhimin e Mbeturinave, në të cilat do të definohet: skema organizative, struktura dhe madhësia e shërbimeve për mbledhjen e mbeturinave në të gjitha vendbanimet, lagjet, sipërfaqet apo hapësirat publike, renditjen dhe dinamikën e mbledhjes së mbeturinave, mënyrën dhe skemën e organizmit të mbledhjes dhe mënyrës së faturimit, gjrobat etj.

2.4. Krijimi i njësisë për menaxhimin e mbeturinave

Që të mund të realizohet plani për MM, komuna e Graçanicës duhet të krijoj njësinë për menaxhimin e mbeturinave, e cila njësi do të jetë pjesë e Drejtorisë për shërbime publike dhe do të ketë këto përgjegjësi:

- Përkushtohet për zbatimin e planit për menaxhim të mbeturinave;
- Harton plane operative për mbledhjen dhe trajtimin e mbeturinave, me përcaktimin e zonave operative;
- Harton planin për inkasimin e mjeteve financiare;
- Cakton kushte të veçanta dhe kritere për operatorët që do të merren me mbledhjen, transportin dhe trajtimin e mbeturinave, si dhe organizon monitorimin dhe vlerëson punën e operatorëve;
- Zhvillon procedura dhe aktivitete për përcjelljen e aktiviteteve që zvogëlojnë sasinë e hedhjeve ilegale;
- Zhvillon dhe menaxhon planet për eliminimin e pikave/vendeve të tjera të deponive ilegale;

- Zhvillon pilot projekte që kanë për qëllim përmirësimin e performancës së komunës në fushën e menaxhimit të mbeturinave,
- Në periudhën afat-shkurt në vitin 2017 komuna, me anë të thirrjeve publike do të kontraktoj operator për mbledhjen dhe trajtimin e mbeturinave me të drejtë faturimi të shërbimeve.

2.5. Zonat e shërbimeve

Me qëllim të organizimit të menaxhimit të mbeturinave në pjesë të caktuar të komunës, është krijuar sistemi i zonimit të territorit.

Zonimi i territorit është bazuar në këto kritere:

- Shpërndarja proporcionale e zonave të fushave dhe linjave të operacioneve të menaxhimit të mbeturinave
- Shpërndarja në bazë të numrit të banorëve
- Shpërndarja në bazë të numrit të ekonomive familjare
- Shpërndarja në bazë të numrit të objekteve

Me anë të zonimit tentohet të ngritet niveli i shërbimeve të mbledhjes së mbeturinave brenda planit komunal për menaxhim të mbeturinave. Zonat e shërbimit janë paraqitur në hartën e mëposhtme:



Figura 2: Harta e komunës së Graçanicës e ndarë në 3 zona për shërbime të mbledhjes së mbeturinave

Tabela 5: Zonat e mbledhjes së mbeturinave në bazë të numrit të banorëve, bizneseve dhe institucioneve

Zona	Vendi	Nr. i ekonomive familjare	Nr. i bizneseve	Institucionet	Totali	Përq.%
I	5	2,420	403	24	2,847	48%
II	4	1,278	138	10	1,426	24%
III	7	1,402	89	10	1,501	28%
Totali	16	5,100	630	44	5,774	100%

Zonat e mbledhjes së mbeturinave në bazë të numrit të banorëve, bizneseve dhe institucioneve

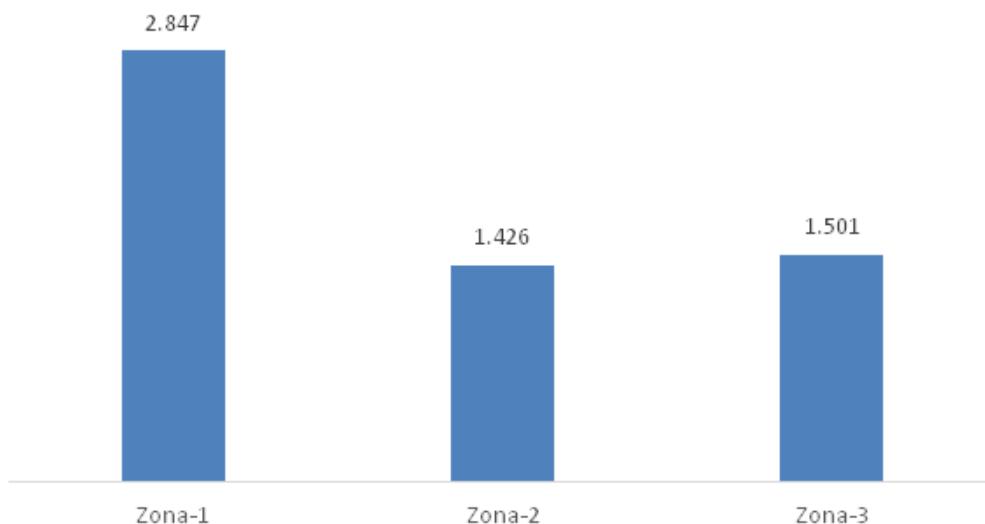


Figura 3: Paraqitja grafike e zonave për numër të banorëve, bizneseve dhe institucioneve

2.6. Përmirësimi i sistemit të mbledhjes së mbeturinave

Kompania regjionale “KRM Pastrimi” pas mbledhjes së mbeturinave i dërgon ato tek deponia qendrore. Për shkak të automjeteve të vjetëruara të cilët e ndalin veprimtarinë e tyre për shkak të defekteve, ndodh që ofrimi i shërbimeve në disa vende nuk ofrohet gjatë një jave, gjë që shkakton pakënaqësi të qytetarëve, dhe krijimin e deponive të egra.

Me hapjen e qendrës ndarëse, mbeturinat e mbledhura do të dërgohen në lokacionin e paraparë. Me anë të klasifikimit të mbeturinave, sasia e dërguar në deponinë qendrore do të zvogëlohet, ndërsa materialet të cilat mund të riciklohen do të grumbullohen nga përpunuesit në kompensim me mjete financiare, me çka do të siguroheshin mjete shtesë për funksionimin e qendrës ndarëse, si dhe të ndërmarrjes publike komunale.

Me realizimin e projekteve të tjera si: *projekti i riparimit të mjeteve ekzistuese dhe të blerjes së mjeteve të reja*, *projekti i krijimit të Ndërmarrjes publike komunale (NPK)*, komuna e Graçanicës do të përmirësonte sistemin e mbledhjes së mbeturinave.

Mbeturinat ndërtimore edhe pse sfidë për momentin për menaxhimin e tyre, komuna planifikon që gjatë vitit 2017 të funksionalizoj deponinë për trajtimin e tyre. Për momentin mbeturinat e kësaj pre-jardhje shkojnë në deponi të egra.

Lokacioni i paraparë nga komuna për këtë aktivitet gjendet në: Graçanicë, me sipërfaqe prej rreth 6,000 m², në parcelën me numër të kadastrës 0017-7 zona kadastrale Graçanicë, në pronësi të komunës.

Mjetet e planifikuara për funksionalizimin e deponisë arrijnë vlerën deri në 10,000.00 €

Shërbimet do të faturohen në bazë të sasisë së mbeturinave, mënyrën e faturimit do ta caktoj Drejtoria e shërbimeve publike, përmes rregullores e cila do të hartohet nga kjo drejtori.

3. PLANI FINANCIAR 2016-2021

Plani financiar për periudhën 2016-2021 bazohet në gjendjen e përgjithshme të menaxhimit të mbeturinave, organizimit aktual, ndikimit në mjedis si dhe ndikimit në faktor social, po ashtu merr në konsideratë edhe mundësitë financiare për menaxhimin e mbeturinave të komunës së Graçanicës.

Për karakteristikat e përgjithshme të territorit të komunës janë përdorur të dhëna të përgjithshme nga ana e komunës si dhe regjistrimi i fundit i popullsisë. Plani financiar për periudhën 2016-2021 është përpiluar duke u bazuar në të dhënat e përgjithshme dhe metodologjisë së menaxhimit të mbeturinave. Ky plan përfshin të gjitha segmentet për realizimin e planit për menaxhimin e mbeturinave.

Objektivi kryesor i komunës është që për periudhën 2016-2021, i tërë territori i komunës të mbulohet me shërbime të MM; dhe të përmirësohet cilësia e shërbimeve për të gjithë klientët. Për periudhën planifikuese investimet përfshijnë të gjithë segmentet që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në ndryshimin e gjendjes në sektor.

Tabela 6: Informatat e përgjithshme të komunës për sektorin e MM

Kategoritë	Sasia	Në %
Numri i banorëve	10,675	
Nr. i ekonomive familjare	3,886	
Sipërfaqja në km ²	164	
Sasia e llogaritur në TON	2,749	
Mbulueshmëria e ek. familjare	2,941	75.7%
Mos mbulueshmëria e ek. familiare	945	24.3%

Kategoritë	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Totali
Nr. i lokacioneve	5	4	7	16
Mesatarja në km	8.04	5.50	9.20	
Mesatarja në km ²	83	38	42	164
Nr. i ekonomive familjare	2,024	829	1,033	3,886
Nr. i e. familjare - shfrtëzojnë MM shërbime	1,478	815	648	2,941
Mbulueshmëria me shërbime MM	73.0%	98.3%	62.7%	75.7%
Numri banorëve	5,531	1,983	3,161	10,675
Gjenerimi i mbeturinave	1,544	552	652	2,749

Kategoritë	Banorë	%	Sip. në km ²	%	M. të gjeneruar	%
Urbane	3,309	31.0%	20	12.4%	1,087	39.5%
Periferi	4,346	40.7%	119	72.8%	1,110	40.4%
Rurale	2,128	19.9%	19	11.8%	388	14.1%
Rurale-e largët	892	8.4%	5	2.9%	163	5.9%
Totali	10,675	100.0%	164	100.0%	2,749	100.0%

Zona	Nr. i lokacioneve	Mesatare në km	Sip. në km ²	Nr. i e. familjare	Nr. i banorëve	M. të gjeneruar
Zona 1	5	8.04	83	2,024	5,531	1,544
Zona 2	4	5.50	38	829	1,983	552
Zona 3	7	9.20	42	1,033	3,161	652
Total	18		164	3,886	10,675	2,749

3.1. Supozimet kryesore në planifikimin financiar

Hartimi i planit financiar bazohet në supozimet që kanë të bëjnë me objektivat kryesore në sektorin e MM si dhe me mundësitë financiare të komunës. Objektivi kryesor është mbulueshmëria e tërësishme me shërbime të MM si dhe përmirësimi i shërbimeve për të gjithë kategoritë e klientëve. Plani financiar është bazuar në gjendjen e tanishme të sektorit, duke mos llogaritur mundësitë e reja, si: angazhimin e operatorëve të tjerë apo formimin e ndërmarrjes publike komunale në sektorin e MM.

Supozimet kryesore në planifikimin financiar janë:

- Kompania “KRM Pastrimi” është operatori i vetëm i licencuar dhe zyrtar;
- Planifikimi i investimeve është i bazuar në investimet kapitale afatshkurtra dhe afatgjata për arritjen e qëllimeve të caktuara në sektorin e MM;
- Planifikimi i investimeve është intensifikuar në periudhën e parë (2017/2018), që të mundësojnë ndryshimin e shpejt të gjendjes në sektorin MM;
- Financimi i investimeve të planifikuara është i njohur;
- Shpenzimet e përgjithshme të MM do të zvogëlohen si rezultat i investimeve kapitale dhe modernizimin e sektorit të MM që ka ndikim direkt në fitim të sektorit;
- Përmirësimi i faturimit për shërbimet e MM në periudhën planifikuese;
- Numri i klientëve që nuk janë në sistem të faturimit për shërbimet e MM, do të përfshihet në sistemin e faturimit dhe pagesave;
- Mbulueshmëria e përgjithshme me shërbimet e MM në periudhën planifikuese.

3.2. Investimet për periudhën planifikuese 2017-2021

Investimet e planifikuara kapitale bazohen në gjashtë kategori të investimeve:

- i Projekti i vetëdijesimit të publikut për qështjet e MM, në nivel lokal;
- ii Njësia komunale e MM;
- iii Investime - NPK për ofrimin e shërbimeve publike;
- iv Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerja e pajisjeve të reja - 2017;
- v Pilot-projekti për ndarjen-riciklimin e mbeturinave (2018);
- vi Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse (deri me 2021).

Planifikimi i investimeve për periudhën planifikuese 2017-2021 llogaritet të arrij vlerën prej **1,115,050.00 €**.

Tabela 7: Investimet e planifikuara për periudhën 2017-2021 për kategoritë kryesore

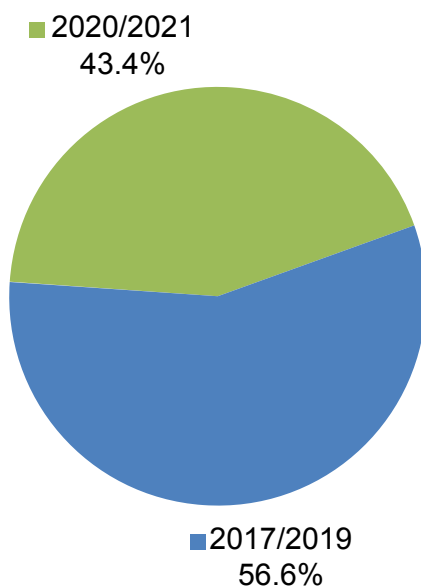
Nr.	Kategoria	2017	2018	2019	2020	2021	Totali	%
I.	Projekti i vetëdijesimit të publikut për qështjet e MM në nivel lokal	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	1.3%
II.	Njësia komunal MM	1,650	-	-	-	-	1,650	0.1%
III.	Investime - NPK për ofrimin e shërbimeve publike	40,000	133,000	97,600	45,000	-	315,600	28.3%
IV	Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerja e të re-jave	21,300	68,300	68,300	21,300	18,600	197,800	17.7%
V	Pilot-projekti për ndarjen-riciklimin e mbeturinave	-	-	42,500	42,500	-	85,000	7.6%
VI	Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse	-	-	150,000	150,000	200,000	500,000	44.8%
	Totali: Investime	65,950	204,300	361,400	261,800	221,600	1,115,050	100%
	Përqindja %	5.9%	18.3%	32.4%	23.5%	19.9%	100.0%	

- **Investimet afatshkurta të planifikuara në periudhën 2017/2019** kapin vlerën prej **631,650.00** €, apo 56.6% nga vlera e investimeve të përgjithshme.
- **Investimet afatgjata të planifikuara në periudhën 2020/2021** kapin vlerën prej **483,400.00** €, apo 43.4% nga vlera e investimeve të përgjithshme

Tabela 8: Investimet e planifikuara për periudhën 2017/2019 dhe 2020/2021 për kategoritë kryesore të investimeve.

Nr.	Kategoria	2017/2019	2020/2021	Total	%
I	Projekti i vetëdijesimit të publikut në fushën e MM në nivel lokal	9,000.00	6,000.00	15,000	1.3%
II	Njësia komunale e MM	1,650.00	-	1,650	0.1%
III	Investime - NPK për ofrimin e shërbimeve publike	270,600.00	45,000.00	315,600	28.3%
IV	Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerja e të reja	157,900.00	39,900.00	197,800	17.7%
V	Pilot-projekti për ndarjen-riciklimin e mbeturinave	42,500.00	42,500.00	85,000	7.6%
VI	Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse	150,000.00	350,000.00	500,000	44.8%
	Totali: Investime	631,650	483,400	1,115,050	100%
	Përqindja %	56.6%	43.4%	100.0%	

Struktura e investimeve 2017-2019 dhe 2020/2021



i. Projekti i vetëdijesimit të publikut për MM në nivel lokal

Nr.	Kategoria	Viti	Sasia	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	Vetëdijesimi	2017	1	3,000	3,000	3,000	-	-	-	-	3,000
2	Vetëdijesimi	2018	1	2,500	3,000	-	3,000	-	-	-	3,000
3	Vetëdijesimi	2019	1	2,500	3,000	-	-	3,000	-	-	3,000
4	Vetëdijesimi	2020	1	2,500	3,000	-	-	-	3,000	-	3,000
5	Vetëdijesimi	2021	1	2,500	3,000	-	-	-	-	3,000	3,000
	Totali				15,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000

ii. Njësia komunale e Menaxhimit të Mbeturinave

Nr.	Kategoria	Viti	Sasia	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	TI – pajisje – kompjuterë	2017	1	500	500	500					500
2	TI – pajisje – Printer	2017	1	350	350	350					350
3	Pajisje për zyrë	2017	1	800	800	800					800
Totali: Njësia komunale e MM					1,650	1,650	-	-	-	-	1,650

iii. Investimet – NPK për ofrimin e shërbimeve publike

Nr.	Kategoria	Viti	Copë	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	Kamion	2017	1	40,000	40,000	40,000	-	-	-	-	40,000
2	Kamion-cisternë për pastrimin e rrugëve	2018	1	65,000	65,000	-	65,000	-	-	-	65,000
3	Ipper-kamion	2018	1	68,000	68,000	-	68,000	-	-	-	68,000
4	Ngarkues – ekskavator	2019	1	70,000	70,000	-	-	70,000	-	-	70,000
5	Automjet për funeral	2019	1	20,000	20,000	-	-	20,000	-	-	20,000
6	Blerja e mjeteve ngarkuese	2020	1	45,000	45,000	-	-	-	45,000	-	45,000
7	Blerja e sharrave motorike 4 copë	2019	4	700	2,800	-	-	2,800	-	-	2,800
8	Blerja e kosës motorike	2019	8	600	4,800	-	-	4,800	-	-	4,800
Totali					315,600	40,000	133,000	97,600	45,000	-	315,600

iv. Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerja e pajisjeve të reja

Nr.	Kategoria	Viti	Copë	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	Betonimi i vendeve për kontejner	2017	30	180	5,400	5,400	-	-	-	-	5,400
2	Betonimi i vendeve për kontejner	2018	30	180	5,400	-	5,400	-	-	-	5,400
3	Betonimi i vendeve për kontejner	2019	30	180	5,400	-	-	5,400	-	-	5,400
4	Betonimi i vendeve për kontejner	2020	30	180	5,400	-	-	-	5,400	-	5,400
5	Betonimi i vendeve për kontejner	2021	30	180	5,400	-	-	-	-	5,400	5,400
6	Shportat për ek. familjare (atyre që iu mungojnë)	2017	420	28	11,760	11,760	-	-	-	-	11,760
7	Shportat për ek. familjare që iu mungojnë	2018	420	28	11,760	-	11,760	-	-	-	11,760

8	Shportat për ek. familjare që iu mungojnë	2019	420	28	11,760	-	-	11,760	-	-	11,760
9	Shportat për ek. familjare që iu mungojnë	2020	420	28	11,760	-	-	-	11,760	-	11,760
10	Shportat për ek. Familjare që iu mungojnë	2021	420	28	11,760	-	-	-	-	11,760	11,760
11	Kontejner të ri ne vende ku mungojnë -2017	2017	10	270	2,700	2,700	-	-	-	-	2,700
12	Kontejner të ri ne vende ku mungojnë -2018	2018	10	270	2,700	-	2,700	-	-	-	2,700
13	Kontejner të ri ne vende ku mungojnë -2019	2019	10	270	2,700	-	-	2,700	-	-	2,700
14	Kontejner të ri ne vende ku mungojnë -2020	2020	10	270	2,700	-	-	-	2,700	-	2,700
15	Riparimi i shportave dhe kontejnerëve ekzistues	2017	24	60	1,440	1,440	-	-	-	-	1,440
16	Riparimi i shportave dhe kontejnerëve ekzistues	2018	24	60	1,440	-	1,440	-	-	-	1,440
17	Riparimi i shportave dhe kontejnerëve ekzistues	2019	24	60	1,440	-	-	1,440	-	-	1,440
18	Riparimi i shportave dhe kontejnerëve ekzistues	2020	24	60	1,440	-	-	-	1,440	-	1,440
	Riparimi i shportave dhe kontejnerëve ekzistues	2021	24	60	1,440	-	-	-	-	1,440	1,440
19	Kamion, 8 T	2018	1	47,000	47,000	-	47,000	-	-	-	47,000
20	Kamion, 8 T	2019	1	47,000	47,000	-	-	47,000	-	-	47,000
	Totali				197,800	21,300	68,300	68,300	21,300	18,600	197,800

v. Pilot-projekti për ndarjen-riciklimin e mbeturinave

Nr.	Kategoria	Viti	Copë	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	Ndarja – riciklimi i mbeturinave - faza e 1	2019	1	42,500	42,500	-	-	42,500	-	-	42,500
2	Ndarja – riciklimi i mbeturinave - faza e 2	2020	1	42,500	42,500	-	-	-	42,500	-	42,500
	Totali				85,000	-	-	42,500	42,500	-	85,000

vi. Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse

Nr.	Kategoria	Viti	Copë	Çmimi	Vlera e investimeve	2017	2018	2019	2020	2021	Totali
1	Ndërtimi i qendrës ndarëse Faza 1	2019	1	150,000	150,000	-	-	150,000	-	-	150,000
2	Ndërtimi i qendrës ndarëse Faza 2	2020	1	150,000	150,000	-	-	-	150,000	-	150,000
3	Ndërtimi i qendrës ndarëse Faza 3	2021	1	200,000	200,000	-	-	-	-	200,000	200,000
	Totali				500,000	-	-	150,000	150,000	200,000	500,000

3.3. Burimet e financimit të investimeve të planifikuara për periudhën planifikuese 2017-2021

Investimet e planifikuara për periudhën 2017-2021, janë bazuar në nevojën e komunës për arritjen e rezultateve të planifikuara për periudhën planifikuese. Mjete e financimit të investimeve janë bazuar në tri burime:

- Komuna – buxheti i dedikuar për MM
- Donacionet/e huaja – me anë të donacioneve dhe granteve të organizatave ndërkombëtare që janë të pranishme në Kosovë
- Donacionet/buxhetore- grantet dhe donacionet nga buxheti i ministrive kompetente.

Struktura e financimit është e planifikuar në bazë të burimeve të njohura për investimet kapitale.

Tabela 9: Burimet e financimit për kategoritë kryesore të investimeve – përqindja e financimit të investimeve

Nr.	Kategoria	Komuna	Donacionet/ të huaja	Donacionet/ buxhetore	Totali
I	Projekti i vetëdijesimit të publikut MM në nivel lokal	15,000	-	-	15,000
II	Njësia komunale e MM	1,650	-	-	1,650
III	Investime - NPK për ofrimin e shërbimeve publike	-	157,800	157,800	315,600
IV	Projekti i riparimit të pajisjeve ekzistuese dhe blerja e pajisjeve të reja	59,340	79,120	59,340	197,800
V	Pilot-projekti për ndarjen-riciklimin e mbeturinave	25,500	34,000	25,500	85,000
VI	Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse	150,000	200,000	150,000	500,000
	Totali	251,490	470,920	392,640	1,115,050
	Përqindja%	22.6%	42.2%	35.2%	100.0%

Tabela 10: Rrjedha financiare e investimeve për periudhën planifikuese 2017-2021 për tri kategoritë e burimeve të financimit

Kategoria	2017	2018	2019	2020	2021	Totali	%
Komuna	11,040	23,490	81,240	67,140	68,580	251,490	22.6%
Donacionet/të huaja	28,520	93,820	153,120	108,020	87,440	470,920	42.2%
Donacionet/buxhetore	26,390	86,990	127,040	86,640	65,580	392,640	35.2%
Totali	65,950	204,300	361,400	261,800	221,600	1,115,050	100.0%

Burimet e financimit për kategoritë kryesore të investimeve - për periudhën 2017-2021

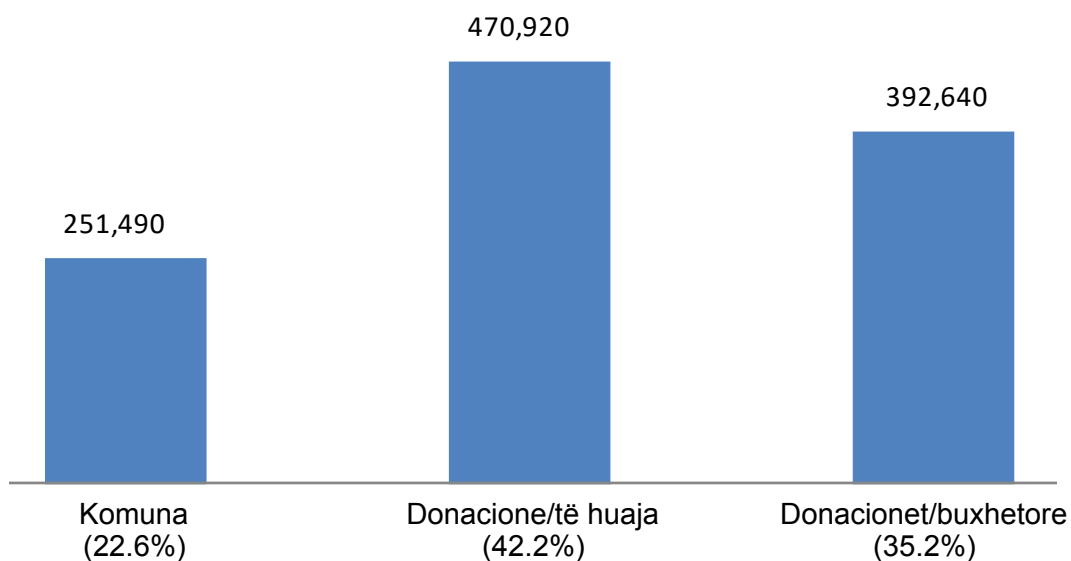
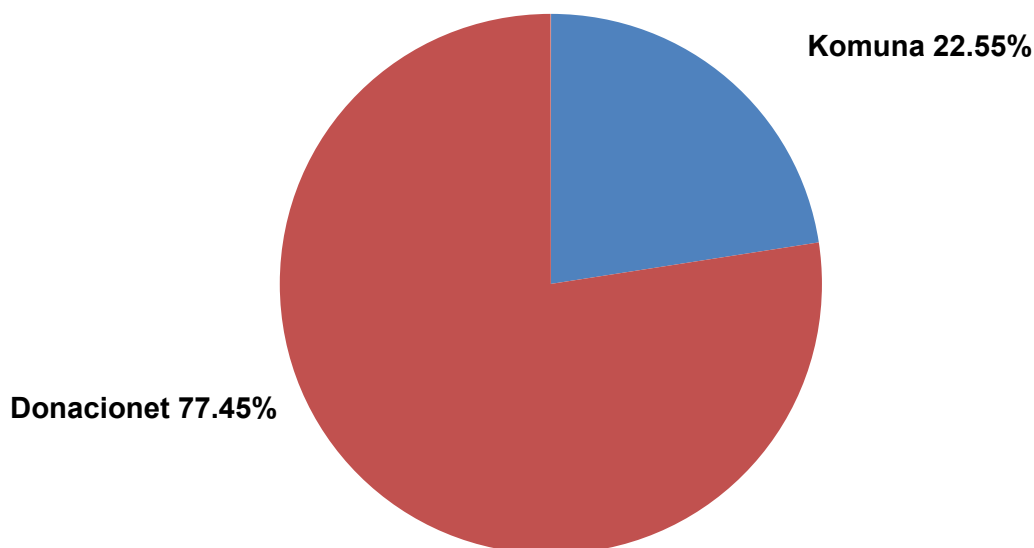


Tabela 11: Rrjedha financiare e investimeve për periudhën planifikuese 2017-2021 për burimet financiare Komunë / Donacione

Kategoria	2017	2018	2019	2020	2021	Totali	%
Komuna	11,040	23,490	81,240	67,140	68,580	251,490	22.55%
Donacionet	54,910	180,810	280,160	194,660	153,020	863,560	77.45%
Totali	65,950	204,300	361,400	261,800	221,600	1,115,050	100.0%

Burimet e financimit Komuna/Donacionet



3.4. Mekanizmi i faturimit dhe mbledhjes së tarifës për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave

Inkasimi i tarifës për shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave, në Komunën e Graçanicës është në nivel shumë të ulët, dhe sillet diku rreth 20%. Duke marrë në konsideratë këtë shifër tejet të ulët të inkasimit, qëndrueshmëria e sistemit nuk është e mundur, prandaj është i nevojshëm përmirësimi i mekanizmit të inkasimit të mjeteve për shërbime komunale të cilat i ofrohen qytetarëve.

Për përmirësimin e inkasimit, vlerësohet se përveç inkasimit derë më derë (me inkasant në terren), të vendoset edhe një sportel në ndërtesën e Komunës së Graçanicës, ku qytetarët do të jenë në gjendje të realizojnë pagesën në çfarëdo kohe. Po ashtu, për të njejtin qëllim, komuna planifikon që të marr përsipër inkasimin, dhe hap i rradhës është përpilimi i një rregulloreje të veçantë, nëpërmjet të cilës klientët do të ishin kushtëzuar që të paguajnë shërbimet komunale, në rast se do të kenë kërkesë për nxjerrje të dokumenteve të caktuara, të cilat lëshohen nga organet komunale.

3.5. Të ardhurat e planifikuara nga të hyrat prej inkasimit

Komuna e Graçanicës ka rreth 5.100 familje që aktualisht përdorin shërbimet e kompanisë rajonale “KRM Pastrimi”, si dhe operatorëve të tjerë që ofrojnë shërbime pa pëlqimin e komunës. Me përmirësimin e cilësisë së shërbimeve dhe me përmirësimin e mekanizmit të inkasimit, komuna parashikon normë ndjeshëm më të lartë të inkasimit të tarifës për këtë shërbim.

Komuna vlerëson se nëse inaksimi për shërbimet e MM për amvisëri do të rritej në 80%, kjo do të kishte ndikim direkt në buxhetin e menaxhimit të mbeturinave, dhe atë sipas një përlllogaritjeje të thjeshtë: nëse nga 5.100 amvisëri sa janë në komunë, 3.200 familje do të kishin paguar shërbimet, arkëtimet mujore (nga amvisëritë) do të arrinin vlerën mujore në 16,000.00 euro.

Në territorin e komunës së Graçanicës, ka rreth 500 biznese aktive të regjistruara. Komuna vlerëson se shkalla e inkasimit për subjektet juridike do të jetë 90%. Kjo do të thotë se arkëtimi i mjeteve nga ky sektor do të jetë rreth 7,000.00 euro në muaj.

4. VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik për vlerësimin e pasojave të politikave të propozuar, nisma e një plani ose programi për qëllim të sigurimit që ato janë plotësisht të përfshira dhe të trajtohen në mënyrë të duhur në fazën më të hershme të duhur të vendim-marrjes në të njëjtin nivel me çështjet ekonomike dhe sociale.

Qëllimi kryesorë i VSM-së është sigurimi i një niveli të lartë të mbrojtjes së mjedisit dhe që t'i kontribuoj promovimit të zhvillimit të qëndrueshëm. VSM-ja synon përmirësimin e planit ose programit, duke sugjeruar objektivat apo strategjitë e reja, si dhe duke rishikuar strategjitë e propozuara dhe sugjeruar ato që mund të jenë më të mira në drejtim të mbrojtjes së mjedisit dhe minimizimit dhe parandalimit të ndikimeve dhe rreziqeve në mjedis. VSM-ja si proces duhet të fillojë në fazat fillestare të procesit të përgatitjes së planit dhe duhet të zhvillohet paralel me planin dhe të integrohet plotësisht në të.

Parimet themelore mbi të cilat është e bazuar VSM-ja janë:

- **Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm** - që nënkupton shqyrtimin dhe përfshirjen e aspekteve qenësore të mjedisit në përgatitjen dhe aprovimin e planeve dhe programeve të caktuara dhe me konfirmimin e kushteve për ruajtjen e të mirave materiale, vlerave të kulturës dhe të natyrës, hapësirave, llojllojshmërisë biologjike, llojeve të egra bimore dhe shtazore dhe ekosistemeve autoktone, respektivisht të shfrytëzimit racional të resurseve natyrore, kontribuohet në zhvillimin e qëndrueshëm.
- **Parimi i integritetit** - që kërkon zbatimin e Politikave të mbrojtjes së mjedisit të cilat realizohen përmes sjelljes së planeve dhe programeve, bazohet në përfshirjen e kushteve të mbrojtjes së mjedisit, gjegjësisht ruajtjes dhe shfrytëzimit të qëndrueshëm të resurseve natyrore dhe llojllojshmërisë biologjike në planet dhe programet ndër sektoriale.
- **Parimi i kujdesit** - që nënkupton që çdo aktivitet duhet të zbatohet në atë mënyrë, që para miratimit, të parandalojë apo të zvogëlojë ndikimet negative të planeve dhe programeve të caktuara në mjedis, të sigurojë shfrytëzim racional të resurseve natyrore dhe zvogëlojë rrezikun për shëndetin e njeriut dhe të mirave materiale.
- **Parimi i hierarkisë dhe koordinimit** - që përcakton se vlerësimi i ndikimit të planeve dhe programeve kryhet në nivel qendror për planet ose programet që nxirren në nivelin qendror dhe lokal dhe se në procedurën e VSM-së, të planeve ose programeve, ngritja e shkallës së transparencës në vendim-marrje sigurohet në koordinim të ndërsjellë të organeve dhe organizatave kompetente në procedurën e dhënies së pëlqimit për VSM, përmes konsultimeve, respektivisht njoftimit dhe dhënies së mendimit për ato plane ose programe.
- **Parimi i informimit publik** - i cili zbatohet më qëllim të informimit të publikut për planet ose programet e caktuara dhe për ndikimin e mundshëm të tyre në mjedis dhe më qëllim të sigurimit të transparencës së plotë gjatë procedurës së përgatitjes, nxjerrjes dhe miratimit të planeve ose programeve, para marrjes së vendimit, si dhe pas miratimit të planeve ose programeve, publiku patjetër duhet që të ketë qasje në informata të cilat kanë të bëjnë me ato plane ose programe dhe modifikimin e tyre.

Në Kosovë VSM-ja është e rregulluar me Ligjin për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (Ligji nr. 03/230), i cili përcakton kushtet, formën dhe procedurat për zbatimin e VSM-së. Ky ligj është në përputhje me kërkesat e Direktivës së Bashkimit Evropian për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (Strategic Environmental Assessment Directive 2001/42/EC).

Ligji për Vlerësimin Strategjik Mjedisorë e specifikon që procedura e VSM-së të përbëhet nga:

- Përgatitja e raportit për VSM në lidhje me ndikimin e rëndësishëm të draft planit ose programit (PP) në qoftë se ai plani / program pas skanimit, sipas kriterëve të përcaktuara me ligj ka një ndikim negativ në mjedis;
- Konsultimi i autoriteteve përkatëse, si dhe i publikut të gjerë, mbi draft planin ose programin dhe raportit shoqërues të VSM-së; Shqyrtimi i raportit për VSM-në dhe rezultatet e konsultimeve në vendimmarrje;
- Komunikimi i rezultateve të VSM-së dhe përfshirja e rezultateve të tij në plan ose programin e duhur. Në përputhje me ligjin nr. 03/230 në mënyrë të veçantë sipas nenit 3, VSM është i obligueshëm për planet dhe programet si në vijim:
 - Planet dhe programet të cilat janë përgatitur për planifikimin hapësinor, urbanizëm, përdorimin e tokës, bujqësisë, pylltarisë, peshkimit, gjuetisë, energjetikës, industrisë, minierave, transportit, menaxhimit të mbeturinave, menaxhimit të ujërave, telekomunikacionit, turizmit, dhe paraqesin një kornizë për projektet e ardhshme të zhvillimit që i nënshtrohet VNM sipas ligjit për VNM;
 - Në anën tjetër duke parë objektivat që ky plan synon ti arrijë, mund të vihet në përfundimin që të mos përgatitet raport të VSM për Planin Lokal të Menaxhimit të Mbeturinave (PLMM) në komunën e Graçanicës dhe kjo është në përputhje me nenin e lart përmendur. Pika 2 e këtij neni potencon se “... **VSM është i detyrueshëm për planet nga fusha e ... menaxhimit të mbeturinave...**”; Por, në pjesën e dytë të po këtij paragrafi vazhdohet “... **të cilat japin kornizën për zhvillimin e ardhshëm të projekteve të cilat i nënshtrohen vlerësim-it të ndikimit në mjedis për përputhje me ligjin...**”

Ndërsa neni 5 thotë:

Neni 5. Përcaktimi i nevojës për VSM

- Autoriteti përgjegjës duhet që të përcaktoj nga hulumtimi i secilit rast veç e veç, mbështetur në kriteret e Shtojcës 1, për planet ose programet referuar në nenin 3, paragrafi 3. dhe 4. i këtij ligji, se a kanë ndikim të theksuar në mjedis në mënyrë që ti nënshtrohen VSM.

Grupi punues për përgatitjen e PLMM, duke ju referuar provizionit të lartë përmendur, ka shqyrtuar PLMM duke krahasuar me kriteret e shtojcës 1 të ligjit për VSM, dhe nga ku gjithashtu është konstatuar se PLMM nuk pritet të ketë ndikime të mëdha në mjedis, dhe si i tillë nuk i nënshtrohet procedurës së VSM.

Plani i menaxhimit të mbeturinave përfshinë:

- Blerjen e mjeteve transportuese;
- Ndërtimin e garazhit;
- Ndërgjegjësimin e publikut;
- Ndarja e mbeturinave;
- Funksionalizimin e deponisë për mbeturina ndërtimore;
- Funksionalizimin e ndërmarrjes publike komunale.

Plani i menaxhimit të mbeturinave nuk përfshinë:

- Projektet dhe ndërhyrjet e mëdha të ndërtimeve që ndikojnë në mjedis;
- Ndërtimin e deponive për mbeturina komunale;
- Ndërtimin e infrastrukturës mbështetëse, siç janë stacionet e bartjes së mbeturinave dhe objektet e trajtimit të mbeturinave;
- Projekte tjera për të cilat sipas ligjit do të kërkohet vlerësimi i ndikimit në mjedis.

ANALIZA KRAHASUESE SIPAS KRITERIT TË SHTOJCËS 1. Të LIGJIT PËR VSM NR. 03/L - 230, DHE AKTIVITETET E PM TË KOMUNËS SË GRAÇANICËS

Kriteret e vlerësimit sipas shtojcës 1 të ligjit të VSM	Efektet e Planit Lokal të Menaxhimit të Mbeturinave (PLMM) të Komunës së Graçanicës
1. Karakteristikat e planeve dhe të programeve, duke pasur parasysh në veçanti	
1.1. shkallën në të cilën një plan ose program përcakton kuadrin e projekteve dhe të aktiviteteve të tjera, ose lidhja e tyre me vendndodhjen, natyrën, madhësinë dhe kushtet operuese ose me burimet e përcaktuara,	PLMM nuk parasheh zhvillimin e projekteve (infrastrukturë, objekte përcjellëse në trajtim të mbeturinave) të cilat do t'i nënshtroheshin procedurës sipas ligjit për VNM. Objektivat kryesor do të jenë mbulimi sa më i madh i territorit komunal me shërbimin për grumbullimin e mbeturinave.
1.2. shkallën në të cilën plani ose programi influencon plane dhe programe të përfshira dhe ato në hierarki,	Ky plan është në përputhshmëri me Planin Zhvillimor Komunal të cilit po ashtu i është bërë VSM, dhe nuk influencon, planet tjera ekzistuese qoftë ato komunale apo kombëtare.
1.3. lidhjen e planit ose programit për integrimin e konsideratave mjedisore në veçanti në lidhje me promovimin e një zhvillimi të qëndrueshëm,	Në përgjithësi, plani është në harmoni me parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, duke propozuar masa për mbulim sa më të gjërë të konsumatorëve, duke rritur kualitetin e shërbimit por edhe duke promovuar ndarjen e mbeturinave në burim.
1.4. probleme mjedisore që lidhen me planin ose programin,	Në objektivat e parapara në kuadër të Planit Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave për komunën e Graçanicës, nuk është hasur në probleme të mundshme mjedisore që mund të paraqiteshin si pasojë e realizimit të objektivave të cekura më lartë.

1.5. përputhshmërinë e një plani ose programi për zbatimin e legjislacionit të Komunitetit mbi mjedisin (p.sh planet dhe programet e lidhura me menaxhimin e mbetjeve dhe mbrojtjen e ujit).	Duhet thënë se plani si plan kërkohet sipas legjislacioneve qoftë mjedisore apo ato të vetëqeverisjes lokale, dhe që si synim ka promovimin e zhvillimit të qëndrueshëm, përmirësimin e kualitetit të jetës dhe mjedisit etj. Ndër të tjera vlenë të ceket se ky plan dhe të gjitha objektivat e përfshira në këtë plan janë në harmoni të plotë me Planin e Zhvillimor Komunal i cili ka kaluar nëpër procesin e VSM.
2. Karakteristika të efekteve dhe të zonave që ka të ngjarë të ndikohen, duke pasur parasysh, në veçanti;	
2.1. probabilitetin, kohëzgjatjen, frekuencën dhe natyrën e efekteve,	PLMM përfshinë periudhë 5 vjeçare (2016-2021). Gjatë këtyre viteve pritet të ketë rritje të efekteve të cilat do të jenë pozitive. (shih pikën 1.3)
2.2. natyrën kumulative të efekteve,	Plani nuk parasheh efektet të cilat në kontekstin kumulativ do të rezultojnë me pasoja mjedisore. Përkundrazi me rritjen e mbulueshmërisë të mbledhjes së mbeturinave, do të ketë reduktim të hudhjeve të pa-kontrolluara (ilegale) të mbeturinave, gjë që kontribon direkt në ngritjen e kualitetit mjedisor në komunë.
2.3. natyrën ndërkufitare të efekteve,	Nuk do të ketë efekte negative ndërkufitare.
2.4. rrezikun e shëndetit të njeriut mbi mjedis (psh si shkak i aksidenteve),	Plani Lokal i Menaxhimit të Mbeturinave është i karakterit lokal. Priten efekte pozitive, që do të jenë direkte.
2.5. shkallën dhe shtrirjen hapësinore të efekteve (zona gjeografike dhe madhësia e popullsisë që mund të preken),	Efektet pozitive mjedisore të këtij plani, deri në fund të vitit 2021 do të prekin 100 % të territorit, dhe 10,600 banorë të komunës së Graçanicës.
2.6. vlerën dhe cënueshmërinë e zonës që ka të ngjarë të ndikohet si rezultat i:	
2.6.1. karakteristikave të veçanta natyrore ose trashëgimisë kulturore,	Duke qenë se PLMM nuk parasheh ndërhyrje fizike, ndërtim të objekteve, infrastrukturës, prerje të pyjeve, zënie tokash, gërmime etj, nuk do të ketë dëmtim/degradim të zonave natyrore apo trashëgimisë kulturore.
2.6.2. standardeve mjedisore të tepërta dhe vlerave limit,	PLMM nuk parasheh projekte të cilat do të rezultojnë me emisione qoftë në ajër, qoftë në ujë, e të cilat do të ishin subjekt i shqyrtimit në kontekstin e tejkallimit të standardeve apo vlerave kufitare.
2.6.3. përdorimit intensiv të tokës.	PLMM nuk parasheh zënie apo përdorim të tokave, të gjitha veprimet sipas objektivave do të bëhen në gjendjen ekzistuese.
2.7. efektet mbi zonat ose sipërfaqet që kanë një status të njohur kombëtar, Komunitar ose ndërkombëtar mbrojtës.	Komuna e Graçanicës shtrihet në pjesën qendrore të Kosovës ku kufizohet në veri me Komunën e Prishtinës, në jug me komunën e Lipjanit dhe në perëndim me komunën e Fushë Kosovës. Komuna e Graçanicës shtrihet në skajin lindor të pellgut të Kosovës, ku lehtësisht ngritën pjesët e Valetinit dhe pak më pjerrët pjesët e Stazhevcit në lumin Graçanka dhe në perëndim deri në Sitnicë.

5. NGRITJA E VETËDIJES NË PUBLIK

Të gjithë palët e interesit duhen të kenë të qartë objektivat e PLMM. Ndërgjegjësimi krijohet duke krijuar një identitet të fortë të planit dhe duke e komunikuar këtë me konsistencë dhe njëtrajtësisht.

Përkrahja nga sektori publik është esenciale për komunitetin, në mënyrë që të identifikojë se pse është i rëndësishme ndryshimi i sjelljes ndaj menaxhimit të mbeturinave dhe në këtë mënyrë të pranojë nevojën për deponim të mbeturinave ashtu siç duhet të jetë, pra ta pranojë se edhe vetë komuniteti është pjesë e zinxhirit në menaxhimin e mbeturinave komunale.

5.1. Ndërgjegjësimi publik dhe strategjia për informim

Strategjia për ndërgjegjësim do të jetë një strategji në vete, ku do të mundësojë implementimin e PLMM me kyçjen e sa më shumë akterëve, kjo strategji është me rëndësi që të jetë në harmoni edhe me politikat vendore, si e tillë do të kishte 4 pika:

- Caqet – objektivat kryesore/caqet sipas legjislacionit në fuqi;
- Çështjet kryesore – fokusimi në çështjet lokale kryesore;
- Strategjia dhe implementimi – mesazhe të orientuara për publikun e gjerë, mënyrat e komunikimit dhe teknikat për t'i arritur këto objektiva;
- Përçimi i mesazheve – kjo do të përfshinte zhvillimin e mesazheve kyçe, ngritjen e vetëdijes dhe edukimin e palëve të involvuara.

Kampanja e vetëdijësimit publik do ta krijojë bazament, duke pasur parasysh objektivat e planit që duhet të arrihen, po që si shembull mund të përfshinte:

- a. shpjegimin e vijave të reja të operimit dhe esencës së mbulueshmërisë së territorit me shërbimin e menaxhimit të mbeturinave;
- b. rritja e pjesëmarrjes së publikut në aktivitetet e riciklimit dhe ndarja e mbeturinave në burim;
- c. përmirësimi i mëtutjeshëm i infrastrukturës së menaxhimit të mbeturinave.

Qëllimet

Konteksti për këtë strategji të komunikimit do të vendoset në një numër të niveleve të ndërlidhura të cilat janë:

- Politika e BE-së

Siç dihet, politikat e BE-së për menaxhimin e mbeturinave ofrojnë qëllime konkrete që duhet të arrij çdo shtet që aspirojnë për anëtarësim dhe të cilat duhet të përmbushen.

- Ndër të tjera, këto përfshijnë direktivën për deponitë, direktivën për menaxhimin e mbeturinave, masat që duhet të merren në nivelin lokal për menaxhimin e mbeturinave, etj. Këto qëllime të theksuara në Direktivë janë shpesh të vështira dhe kërkojnë një ndryshim të qasjes së deritanishme, kërkojnë pjesëmarrja më e shpeshtë e dhe interaktive e publikut.

- Politika kombëtare për menaxhimin e mbeturinave

Në Kosovë ekziston ligji për menaxhimin e mbeturinave, Strategjia dhe plani i Republikës së Kosovës për menaxhimin e mbeturinave, të cilat si dokumente mund të shërbejnë si udhëzues i mirë dhe ndihmë në zbatimin e mëtejshëm të PLMM nëpër komuna.

Për arritjen e këtyre qëllimeve kërkohet bashkëpunimi më aktiv i palëve të interesit nga i gjithë rajonin. Të gjithë akterët duhet të jenë në gjendje të identifikojnë se pse ky ndryshim i qasjes së saj të deritanishme në aspektin e menaxhimit të mbeturinave duhet të ndodhë.

Disa nga propozimet për çasje sa më direkte në publik dhe për përçimin e mesazhit mund të jenë këto:

- Edukimi mbi vlerën e mjedisit në shkollat e komunës përmes krijimit të klubeve të mjedisit;
- Organizimi i vizitave studimore në deponi të mbeturinave për të parë nga afër menaxhimin e tyre dhe rëndësinë e reduktimit të mbeturinave karshi ozurpimit të hapësirave të gjelbra;
- Gara mes shkollave në pikturë me tematikë mbeturinat;
- Gara mes shkollave për të ndërtuar / dizajnuar nga mbeturinat e ricikluara;
- Mirënjohje për kompanitë private për arritjet dhe kontributin e tyre në përmirësimin e menaxhimit të mbeturinave në komunë;
- Kompostimi në shtëpi (mundësinë e përfitimit të komposterëve përmes granteve);
- Promovimi i riciklimit në shkolla;
- Organizimi i ngjarjeve vjetore, koncert / gjysmë maratonë kundër mbeturinave;

Të gjitha këto propozime, nëse zbatohen, do të kontribuojnë në ngritjen e vetëdijes së publikut, duke filluar nga nxënësit e shkollave fillore, duke e transmetuar në shtëpitë e tyre, poashtu do të ndihmojnë në:

- reduktimin e sasisë së mbeturinave të prodhuara;
- ngritjen e vetëdijes për ndarjen e mbeturinave në burim.

Çështjet kyçe

Do të ketë dy fushata kryesore në strategjinë fillestare të informimit publik dhe të ngritjen e vetëdijes për mbrojtjen e mjedisit në komunën e Graçanicës dhe ato janë:

Detyra është urgjente - fushata do të përcaktojë shkallën e detyrës në nivel lokal dhe të bëjë lidhjen mes saj dhe nevojës për të gjithë, për të marrë pjesë në iniciativat lokale të organizuara në komunën e Graçanicës.

Komuna është e gatshme - Fushata do të ilustroj në mënyrë të qartë se autoritetet komunale janë të gatshme për të përmbushur këtë sfidë.

Me parulla të tilla si psh. «**Kjo është ajo që duhet / Ne mund ta bëjmë**» mesazhet e qarta dhe të thjeshta do t'i transmetohen grupeve të interesit (familjeve, shkollave, bizneseve dhe bujqësisë, udhëheqësve të komunitetit, etj) në lidhje me detyrat e thjeshta rutinore që ata relizojnë për të ndihmuar në arritjen e objektivave. Kjo do të përfshijë mesazhe të qarta për parandalimin e hudhjeve ilegale dhe minimizimin e mbeturinave që do të jenë të lidhur me ngjarjet e «**garat në vrapim / koncerti kundër mbeturinave**»

Strategjia dhe zbatimi

Strategjia do të përfshijë një numër të elementeve të ndërlidhura, disa të përkohshme dhe disa të përhershme. Aspektet e përkohshme do të jenë të lidhura kryesisht për ngritjen e ndërgjegjësimit, kurse ato të përhershme me aspektet e arsimit.

Bartja e mesazheve

Fushatat kryesore do të përfshijnë katër faza:

- **Zhvillimi** - Identifikimi i mesazheve dhe imazheve kryesore dhe zhvillimi i komunikimit (mjetet dhe materialet). Qasja fleksibile është e nevojshme gjatë zhvillimit të fushatës të komunikimit dhe arsimit, pasi që situata në terren mund të ndryshojë;
- **Ndërgjegjësimi** - duhet të jetë i profilit të lartë, me impakt të gjërë, në mënyrë që t'i involvojë dhe t'i entuziazmoj për të vepruar edhe akterët më të lartë e palët e interesit;
- **Edukimi** - program i cili përsëritet vazhdimisht për të mbajtur çështjen e mbeturinave në memorien e njerëzve dhe në të njëjtë kohë ofroj këshilla dhe informata për atë se çka duhet të bëjnë dhe si duhet të marrin pjesë, informatat e vazhdueshme do të ndihmojnë në mirëmbajtjen e nivelit të vetëdijes;
- **Vlerësimi** - duke u zbatuar plani duhet që njëkohësisht edhe të matet zbatueshmëria e tij, në mënyrë që të identifikohet se ku mund të ri-shfaqen masazhet e nevojshme dhe gjithashtu ku suksesi mund të jetë vërejtur, të regjistrohet për të ndihmuar në ruajtjen e motivimit.

6. PLANI I VEPRIMIT

6.1. Qartësimi i përgjegjësive të qytetarëve, bizneseve dhe qeverisjes lokale

Komuna e Graçanicës në rradhë të parë, si përgjegjëse kryesore për menaxhimin dhe mbarëvajtjen e sistemit të mbeturinave, brenda kufijve të saj administrativ, nga ana tjetër banorët dhe bizneset afariste, duke marrë një rol aktiv, siç është përmendur tashmë në kapitullin e Vetëdijësimit së bashku duhet të ndërtojnë sistemin e duhur të menaxhimit të mbeturinave, duke marrë përsipër përgjegjësinë veç e veç dhe bashkërisht.

Banorët

Banorët janë të detyruar të paguajnë tarifën për grumbullimin e mbeturinave brenda afateve të caktuar ligjore apo të caktuar nga Komuna e Graçanicës/operatori.

Respektimi i rregullave të shkarkimit

Një nga hallkat kryesore të funksionimit të planit të menaxhimit të mbeturinave, mbi të gjitha është që qytetarët të respektojnë dhe të mos injorojnë mënyra të caktuara të shkarkimit të mbeturinave të caktuara nga komuna ose operatori. Banorët që jetojnë në pjesë të vendbanimeve, ku është bërë ndarja e mbeturinave në burim (kartoni, plastika, metalet, etj), i ndajnë materialet e riciklueshme konform udhëzimeve të komunës/operatorit.

Bashkëpunimi aktiv në plan

Banorët në mënyrë aktive bashkëpunojnë me masat e ndërmarra nga komuna për zbatimin e planit të menaxhimit të mbeturinave. Komuna është e angazhuar maksimalisht në luftimin e ndotjes, por është e pamundur që kjo të arrihet në të gjitha rastet, kështu që presin nga qytetarët e saj bashkëpunimin për të siguruar që mjedisi të jetë i pastër dhe për të zvogëluar ndotjen e tij.

Bizneset

Parimi ndotësi pagan

Bizneset janë të detyruar të paguajnë tarifën për grumbullimin e mbeturinave brenda afateve të caktuar ligjore apo të caktuar nga Komuna e Graçanicës/operatori.

Bizneset e mesme dhe ato të mëdha, individualisht duhet të bëjnë kontraktimin për shërbimin e grumbullimit dhe transportimit të mbeturinave me ofruesin e Shërbimeve të licencuar nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor.

Prandaj, bizneset duke kontraktuar shërbimin e grumbullimit të mbeturinave, në baza vjetore, duhet të raportojnë në Komunë për sasinë e shkarkuar të mbeturinave, kjo do t'i mundësojë komunës që të mbajë evidencën e llojit dhe sasisë së mbeturinave të krijuara nga bizneset e mëdha në komunë, të evidentoj dhe të identifikoj nëse për çfarëdo arsye mbeturinat e tyre janë hedhur diku tjetër p.sh. në deponi ilegale.

Duke u thirrur në principin “Ndotësi paguan”, pastaj komuna me këto fakte të evidentuara do të ketë më të lehtë ta gjobisë ndotësin.

Ndotësi paguan kompensimin për ndotjen e mjedisit jetësor, kur me aktivitetet e tyre shkaktojnë ose mund të shkaktojnë ndotje të mjedisit, ose në qoftë se ai prodhon, përdor ose tregton me materiale të papërpunuara, produkte gjysmë të gatshme ose produkte që përmban materiale të dëmshme për mjedisin.

Ndotësi në përputhje me rregullat mbulon koston totale të masave për parandalimin dhe reduktimin e ndotjes, duke përfshirë edhe shpenzimet e rrezikut ndaj mjedisit jetësor dhe shpenzimet e largimit të dëmit të shkaktuar mjedisit jetësor.

Në anën tjetër komuna nuk duhet ta ketë rolin e “kujdestarit”, por me anë të iniciativave të ndryshme duhet që edhe bizneset t’i involvojë në zinxhirin e menaxhimit të mbeturinave, e po ashtu edhe bizneset do të duhen të marrin aktivisht pjesë në aktivitetet për redukim, riciklim dhe ripërdorim duke qenë bartës apo mbështetës të aktiviteteve specifike.

Qeverisja Lokale

Shkarkimi i duhur i mbeturinave

Komuna bënë përpjekje për të krijuar një shërbim grumbullimi dhe transportimi të shëndoshë, duke marrë parasysh efikasitetin, mjedisin dhe higjienën. Komuna përpiqet të minimizojë mbeturinat përmes aktiviteteve të 3R, bashkë me banorët dhe bizneset sipas aktiviteteve të paraqitura edhe në kapitullin “Vetëdijësimi”.

Zbatimi

DShP është përgjegjëse për zbatimin e PLMM. Komuna, sipas Ligjit për Mbeturina, do të përditësojë. Rregulloren për Menaxhim të mbeturinave, në të cilën, pasi që ka marrë përsipër inkasimin e tarifës për mbeturina, duhet po ashtu të rishikojë edhe tarifat dhe për fund mund të parasheh edhe mekanizma për të përmirësuar inkasimin, duke përfshirë kushtëzimin e ofrimit të shërbimeve të caktuara komunale me pagesën e taksës për mbeturina.

DShP raporton lidhur me zbatimin e PLMM në Kuvend Komunal (shtojca 2) çdo vit, në bazë të Planit vjetor të Kuvendit Komunal. DShP po ashtu raporton tek Komiteti për Shërbime publike minimalisht një herë në vit, ose me kërkesë të Komitetit.

Po ashtu, Drejtoria e Inspekcionit, në bashkëpunim me agjencitë e zbatimit të ligjit, do të marrë masa për të zbatuar dispozitat e Udhëzimit Administrativ për gjoba mandatore si dhe legjislacionin tjetër përkatës për parandalimin dhe ndëshkimin e shkeljeve që kanë të bëjnë kryesisht me hedhjen ilegale të mbeturinave.

6.2. Përmbledhje e planit për zbatim 2016-2021

Nr	Masat	Qëllimi i investimit	Veprimtaria e Agjencisë udhëheqëse	Periudha kohore (tremujori-Q)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	O1 M1	Përfundimi i PLMM	Grupi punues / DEMOS	K4 2016						
2	O1 M2	Diskutimi publik	Grupi punues / DEMOS	K4 2016						
3	O1 M3	Miratimi nga Kuvendi Komunal	Grupi punues	K4 2016						
4	O1 M4	Përditësimi i PLMM	Grupi punues	K2 2018						
5	O2 M1	Komuna përgatit një rregullore të brendshme për kompaninë e cila merret me pastrimin / gjelbërimin / sipërfaqeve dhe varrezave, veçanërisht për shërbimet e pastrimit të cilat përcaktojnë detyrat dhe të drejtat e personelit të	Komuna	K1 2017						
6	O2 M2	Formimi dhe fuqizimi i njësisë për menaxhimin e mbeturinave	Komuna	K2 2017						
7	O2 M3	Përmirësimi i shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave të ofruara nga kompanitë ekzistuese në periudhën e tranzicionit. Ofrimi i shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave nga operatori privat ose themelimin e ndërmarrjes komunale të shërbimeve publike	Komuna / Operatori MM/ sektori privat / OJQ/ Banorët	2017-2021						
8	O3 M1	Reduktimi i deponive ilegale dhe konvertimin i një pjese të tyre në mjediset e përshtatshme për qytetarët	Komuna / Operator MM/ sektori privat / OJQ/ Qytetarët	2017-2021						
9	O3 M2	Rritja graduale e përfshirjes së popullatës në sistemin për trajtimin e mbeturinave	Operator MM / sektori privat / OJQ / Banorët / Sistemi komunal i arsimit	2017-2021						
10	O3 M3	Përcaktimi i tarifës	Komuna	2017						
11	O3 M4	Rritja e inkasimit për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave	Komuna	2017-2021						

12	O3 M5	Krijimi i bazës qendrore për të dhëna dhe informata për gjendjen e menaxhimit të mbeturinave	Komuna	2016-2017						
13	O4 M1	Blerja e makinerive të nevojshme për grumbullim dhe transportim të mbeturinave	Komuna /Kompania për MM	2017-2021						
14	O4 M2	Investimet –NKP kryerja e aktiviteteve komunale	Komuna	2017-2020						
15	O4 M3	Projekti i ndërtimit të qendrës ndarëse	Komuna	2019-2021						
15	O4 M4	Ndërgjegjësimi publik	Komuna / Operatori MM/ sektor privat / OJQ / Banorët / Komuna/ Sistemi i arsimimit	2016-2021						
16	O4 M5	Fillimi i ndarjes së mbeturinave dhe riciklimi, pilot projekti	Komuna /Kompania për MM	2019-2020						
17	O4 M6	Përcaktimi i lokacionit dhe furnizimi i licencave për deponitë, vendosja e mbeturinave ndërtimore	Komuna	K2 2017						
18	O4 M7	Aktivizimi i deponisë për mbeturinat ndërtimore	Komuna	K3,4 2017						

7. MONITORIMI DHE RISHIKIMI

Në kuadër të funksionit si “klient”, Komuna e Graçanicës duhet të sigurojë që shërbimet të ofrohen me standardet e nevojshme, që ato të përmbushin pritjet e qytetarëve dhe të janë në përputhje me parimet e mbrojtjes së mjedisit. Zbatimi i funksioneve të kontrollit do të kërkojë monitorimin dhe kontrollin e cilësisë dhe sasisë së shërbimeve, kontratave ose marrëveshjeve të tjera, dhe do të garantojnë përmbushjen e standardeve dhe kushteve nga ana e ofruesve të shërbimeve dhe masave të parashikuara në këtë plan. Nga ana tjetër, monitorimi i shërbimeve dhe aktiviteteve tjera në fushën e menaxhimit të mbeturinave do t'i mundësojë komunës së Graçanicës t'i njohin shpenzimet, burimet njerëzore dhe shfrytëzueshmërinë e pajisjeve për të përshtatur dhe përmirësuar sistemin sipas nevojave reale dhe për të arritur përparim të vazhdueshëm (në aspektin e cilësisë dhe efikasitetit), si dhe për të planifikuar pajisje të nevojshme për organizimin e shërbimeve dhe aktiviteteve të largimit të mbeturinave në periudhën e ardhshme. Është e rëndësishme të monitorohet progresi dhe efikasiteti i masave të ndërmarra.

Monitorimi i zbatimit mund të konsiderohet si përfshirje e katër elementeve:

- Efikasiteti i realizimit – monitorim i performancës;
- Efikasiteti i veprimeve – monitorimi i kohezionit;
- Identifikimi i nevojave të reja – reagimi ndaj ndryshimeve;
- Rishikimi i planit të veprimit.

Vetëm me analizën e këtyre elementeve do të jetë e mundur gjetja e rrugës së drejtë.

Autoritetet lokale për zbatimin e PLMM duhet të mbështeten nga autoritetet rajonale, si dhe nga institucionet qendrore, duke përfshirë Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Ministrinë e Zhvillimit Ekonomik, Agjencinë për Mbrojtjen e Mjedisit, Agjencinë Pyjore dhe organizatat e ndryshme joqeveritare.

Koordinator i Përgjithshëm për zbatimin e PLMM do të jetë DShP – Njësia për menaxhimin e mbeturinave (NjMM) e cila për momentin nuk ekziston, mirëpo rekomandohet themelimi i tij sa më shpejt. NjMM do të jetë organi kryesor për të monitoruar zbatimin dhe rezultatet e zbatimit të PLMM, duke iu referuar vetëm menaxhimit të mbeturinave në komunën e Graçanicës.

Një ekip (Grupi punues për mjedisin - GPM⁵), si pjesë e Njesisë për Menaxhimin e Mbeturinave, do të jetë përgjegjës për monitorimin e procesit. GPM, që vepron në kuadër të Drejtorisë së Inspektimit, do të fillon punën menjëherë edhe në Drejtorinë e Shërbimeve Publike, sapo të filloj zbatimin e PLMM. Personat përgjegjës për këtë detyrë duhet të kenë autoritetin zyrtar dhe njohuri për të kryer funksionet e monitorimit në terren. Gjithashtu, duhet të ketë një numër të mjaftueshëm të personelit për të siguruar që të gjithë treguesit e monitorimit janë matur dhe se të dhënat janë të përpunuara dhe përfundimisht janë arritur qëllimet.

5 GPM – Grupi punues për mjedis do të themelohet nga kryetari i komunës, ku përfshihen drejtoritë relevante

Një nga detyrat më të rëndësishme të Njesisë për Menaxhimin e Mbeturinave, do të jetë zhvillimi i një plani të monitorimit, i cili duhet të jetë në përputhje me treguesit e mëposhtëm:

1. Cilët tregues do të monitorohen?
2. Si do të monitorohen këta tregues?
3. Kur dhe sa shpesh do të monitorohen këta tregues?
4. Kush është përgjegjës për monitorimin e treguesve specifik?
5. Kush është personi përgjegjës për analizën e të dhënave?
6. Kur do të filloj monitorimi i këtyre treguesve specifik?
7. Cilat janë të dhënat themelore (fillestare) për secilin nga treguesit që do të monitorohen?
8. Sa do të jetë kosto e monitorimit?

Monitorimi do të realizohet duke përdorur një gamë treguesish. Një grup kryesor që përfshin këto lloje të treguesve do të regjistrohen si të përhershëm:

- Treguesit e performancës së infrastrukturës mjedisore;
- Treguesit financiar;
- Treguesit administrativ (nr. i rregulloreve, gjobat, raportet etj)

Me qëllim të lehtësimit të procesit të monitorimit lidhur me zbatimin e PLMM, treguesit e suksesit, rezultatet që synohen të arrihen, organi kompetent dhe ndikimi i pritur, janë paraqitur në tabelën e mëposhtme:

7.1. Definimi i treguesve të performancës dhe burimet e verifikimit

Objektivat	Aktivitetet	Autoritetet Përgjegjëse	Treguesit e Suksesit	Ndikimi/Efektet
1. Planifikimi i Menaxhimit të Mbeturinave	Dërgimi i PLMM në Asambleenë Komunale për miratim Rishikimi dhe përditësimi i PLMM në përputhje me Planin operativ të përditësuar përfshirë edhe planin e monitorimit	Komuna e Graçanicës Drejtoria e Shërbimeve Publike Sektori i menaxhimit të mbeturinave	Aprovimi i PLMM nga Kuvendi	Hyrja në fuqi dhe zbatimi i PLMM Përmirësim i shërbimeve të MM dhe mjedis më i pastër
2. Rritja e përqindjes së inkasmit nga grumbullimi i mbeturinave	Identifikimi i amvisërive që nuk e paguajnë tarifën e mbeturinave fare dhe i amvisërive që nuk e paguajnë këtë tarifë rregullisht dhe bërja e tyre publike Vendosja e gjobave dhe masave detyruese amvisërive që nuk e paguajnë tarifën e mbeturinave dhe ngritja e ndërgjegjësimit të amvisërive që nuk i paguajnë mbeturinat	Sektori i menaxhimit të mbeturinave Banorët OJQ-të Drejtoria e Inspektoriatit dhe Grupi	Numri i lajmërimeve publike Numri i gjobave të vëna për amvisërit që nuk paguajnë tarifën.	Transparencë e rritur Rritje e të ardhurave nga tarifa e MM dhe rritje e ndërgjegjësimit të qytetarëve
3. Krijimi i një Njesisë të veçantë për Menaxhim të Mbeturinave në Komunën e Graçanicës	Krijimi i njesisë të MM në strukturën organizative të Komunës së Graçanicës dhe paisja e zyrave të drejtorisë me stafin përkatës (të paktën 3 punonjës duhet të punësohen)	Drejtoria e Shërbimeve Publike	Sektorit i Menaxhimit të Mbeturinave, prezent në organogramën e Komunës së Graçanicës dhe plotësisht funksionale dhe numri i stafit	Përditësim i të dhëna vetë besueshme. Shërbime më të mira të MM. Më shumë shanse për të tërhequr investime përkatëse.
4. Përfshirja e Bizneseve të Riciklimit	Bizneset e riciklimit bëjnë reklamë në median e shkruar ose elektronike. (Reklamat duhet të përqëndrohen tek përfitimet që sjell riciklimi në mjedis dhe shoqëri) Nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit midis Bizneseve të Riciklimit dhe Komunës / Institucioneve Qendrore për ndarjen e mbetjeve në burim në të gjitha zyrat e	Bizneset e Riciklimit Komuna e Graçanicës Institucionet Qendrore	Numri i reklamave të bëra. Numri i publikimeve në media. Numri i Memorandumeve të Mirëkuptimit të firmosura.	Rritje e ndërgjegjësimit të publikut për riciklim. Rritje e sasisë së materialeve të riciklueshme Ulje e sasisë së mbeturinave që shkojnë në deponi. Rritje e punësimit në industrinë e riciklimit
5. Vetëdijësimi publik	Mbajtja e aktiviteteve sipas listës në kapitullin e Vetëdijësimit publik	Komuna e Graçanicës, klubet mjedisore në shkolla, bizneset dhe banorët	Numri i aktiviteteve të organizuara	Ndërgjegjësim publik, krijim i shprehisë për menaxhim sa më të mirë të mbeturinave. Ndhimesë në implementimin e PLMM Qytet më i pastër.

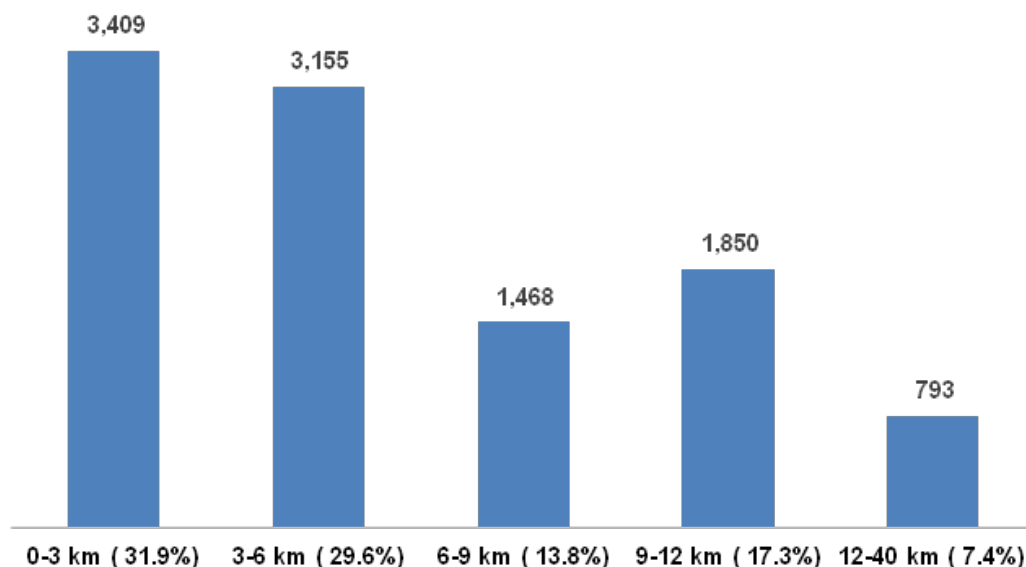
Aneksi I: Karakteristikat e përgjithshme Komuna e Graçanicës

Tabela 12: Numri i popullsisë dhe amvisërive (Urbane dhe periferike)

Kategoria	Numri i popullsisë	Në %	Numri i amvisërive	Në %
Urbane	3,309	31%	1,172	30.2%
Periferike	4,346	41%	1,599	41.1%
Rurale	2,128	20%	772	19.9%
Rurale-e largët	892	8%	343	8.8%
Gjithsej	10,675	100%	3,886	100.0%

Tabela 13: Tabela e shpërndarjes së popullsisë në bazë të largësisë dhe lokacionit

Kategoria	0-3 km	3-6 km	6-9 km	9-12 km	12-40 km	Gjithsej	Në %
Urbane	2,686	623	-	-	-	3,309	31.0%
Periferike	723	1,362	1,468	-	793	4,346	40.7%
Rurale	-	278	-	1,850	-	2,128	19.9%
Rurale-e largët	-	892	-	-	-	892	8.4%
Gjithsej	3,409	3,155	1,468	1,850	793	10,675	100.0%
Në %	31.9%	29.6%	13.8%	17.3%	7.4%	100.0%	



Grafiku 1: Paraqitja grafike e popullsisë në bazë të largësisë

Tabela 14: Tabela e shpërndarjes së amvisërive në bazë të largësisë dhe lokalitetit

Kategoria	0-3	3-6	6-9	9-12	12-40	Gjithsej
Urbane	915	257	-	-	-	1,172
Periferike	571	465	449	-	114	1,599
Rurale	-	83	-	689	-	772
Rurale-e largët	-	343	-	-	-	343
Gjithsej	1,486	1,148	449	689	114	3,886
Në %	38.2%	29.5%	11.6%	17.7%	2.9%	100.0%

Tabela 15: Tabela e shpërndarjes së lokaliteteve në bazë të largësisë-numrit të lokacioneve

Kategoria	0-3	3-6	6-9	9-12	12-40	Gjithsej
Urbane	1	1	-	-	-	2
Periferike	1	3	4	-	2	10
Rurale	-	1	-	3	-	4
Rurale-e largët	-	1	-	-	-	1
Ukupno	2	6	4	3	2	17

Tabela 16: Tabela e shpërndarjes së hapësirave në km² në bazë të largësisë

Kategoria	0-3	3-6	6-9	9-12	12-40	Gjithsej
Urbane	10	10	-	-	-	20
Periferike	11	27	68	-	18	125
Rurale	-	6	-	13	-	19
Rurale-e largët	-	5	-	-	-	5
Gjithsej	22	48	68	13	18	170
Në %	12.7%	28.5%	40.3%	7.7%	10.8%	100.0%

Tabela 17: Zonimi i territorit me qëllim të ofrimit të shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave

Zona	Nr. i lokacioneve	Sipërfaqja në Km ²	Gjen.i mbeturinave	Numri i popullsisë	Numri i amvisërive
Zona 1	5	83	1,544	5,531	2,024
Zona 2	4	38	552	1,983	829
Zona 3	7	42	652	3,161	1,033
Total	16	164	2,749	10,675	3,886

Tabela 18: Karakteristikat e përgjithshme Zona 1

Nr.	Zona	Kategoria	Zona	Distanca KM	Rangu / Largësia	Numri i popullsisë	Numri i amvisërive	Gjen.i mbeturinave
1	Kishnica-Badovci	Periferi	Zona 1	8.7	6-9	715	122	183
2	Çagllavica	Periferi	Zona 1	1.0	0-3	723	571	185
3	Gračanica	Urban	Zona 1	1.0	0-3	2,686	915	882
4	Llapllasella	Rural- i largët	Zona 1	4.0	3-6	892	343	163
5	Sushica	Periferi	Zona 1	25.5	12-40	515	73	132
	Ukupno					5,531	2,024	1,544

Tabela 19: Karakteristikat e përgjithshme Zona 2

Nr.	Zona	Kategoria	Zona	Distanca KM	Rangu / Largësia	Numri i popullsisë	Numri i amvisërive	Gjen.i mbeturinave
1	Dobratini	Urban	Zona 2	6	3-6	623	257	205
2	Gushterica e Epërme	Periferi	Zona 2	4	3-6	393	133	100
3	Gushterica e Poshtme	Periferi	Zona 2	4	3-6	723	280	185
4	Livadia	Periferi	Zona 2	8	6-9	244	159	62
	Ukupno					1,983	829	552

Tabela 20 : Karakteristikat e përgjithshme Zona 3

Nr.	Zona	Kategoria	Zona	Distanca KM	Rangu / Largësia	Numri i popullsisë	Numri i amvisërive	Gjen.i mbeturinave
1	Batusha	Periferi	Zona 3	15	12-40	278	41	71
2	Lepina	Rural	Zona 3	6	3-6	278	83	51
3	Preoci	Periferi	Zona 3	8	6-9	509	168	130
4	Radeva	Periferi	Zona 3	5.5	3-6	246	52	63
5	Skulaneva	Rural	Zona 3	11	9-12	194	160	35
6	Suhodolli	Rural	Zona 3	9.2	9-12	470	176	86
7	Uglara	Rural	Zona 3	9.7	9-12	1,186	353	216

Aneks II: Mostra e raportimit të DSHP

Komuna Graçanicë

Drejtoria e Shërbimeve Publike

Raport lidhur me zbatimin e planit lokal për menaxhim e mbeturinave

Ky raport vjetor bazohet në të dhëna nga Plani Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave 2016-2021 si dhe nga të dhënat në terren.

Raporti shërben për informimin rreth përmbushjes së caceve sipas planit të lartëpërmendur dhe hartohet nga drejtoria e shërbimeve publike.

Sipas planit gjatë vitit 2017 janë paraparë që të ndërmerren veprimet e mëposhtme:

1) xxx

Është paraparë xxx. Komuna ka ndërmarrë xxx

2) xxx

Është paraparë xxx. Komuna ka ndërmarrë xxx

3) xxx

Është paraparë xxx. Komuna ka ndërmarrë xxx

Poashtu, gjatë vitit të kaluar, është bërë xxx.

(Informata shtesë – disa në bashkëpunim me Drejtorinë e Inspektionit):

Në bashkëpunim me drejtorinë e Inspektionit dhe me agjencitë e zbatimit të ligjit, janë marrë masa për të zbatuar dispozitat e Udhëzimit Administrativ për gjoba mandatore si dhe legjislacionin tjetër përkatës për parandalimin dhe ndëshkimin e shkeljeve që kanë të bëjnë kryesisht me hudhjen ilegale të mbeturinave.

Gjatë vitit të kaluar kemi bërë veprimet e mëposhtme për të siguruar një implementim sa më të mirë të planit.

- numri i inspektimeve,
- numri i gjobave,
- kënaqshmeria e qytetareëve (nëse është bërë ndonjë anketim),
- numri i ankesave të qytetarëve (nëse ka të dhëna), etj. Nëse ka të dhëna për dy vite, do të ishte i mundur krahasimi i tyre.

Tabela e indikatorëve matës për sektorin e menaxhimit të mbeturinave në komunë;

Fusha	Objektivi	Treguesi	Baza	Synimi
Mbledhja e mbeturinave	Mbledhja dhe menaxhimi i mbeturinave për të gjithë banorët e komunës	% e mbeturinave të mbledhura		
		% e mbulueshmërisë		
		% e klientëve të rinj të futur në sistem		
Faturimi dhe arkëtimi	Ngritja e performancës financiare në sektorin e MM	% e arkëtimit		
		% e pagesës së borxheve të vjetra		
		% e mbulimit të kostos së MM nga të ardhurat		
Vetëdijësimi publik	Ngritja e vetëdijës tek qytetarët	Nr. i aktiviteteve të mbajtura		
		% e buxhetit e e alokuar për këtë qëllim		
		Numri i ankesave të qytetarëve		
Inspektimet	Inspektimet si mjet në arritjen e përsosmërisë së sistemit të MM	Nr. i inspektimeve të inspektoratit komunal		
		Nr. i inspektimeve të kompanive nga vet stafi i tyre		
		Nr. i gjobave të shqiptuara		
Deponimi i mbeturinave	Deponimi i mirëfillt i mbeturinave ndihmon në parandalimin e krijimit të deponive të reja ilegale dhe në uljen e ndikimit negativ në mjedis.	Sasia e mbeturinave të deponuara		
		Eliminimi i deponive ilegale		
		Sasia e mbeturinave inerte të deponuara në deponinë e mbeturinave inerte		

Në përgjithësi, veprimet të cilat janë ndërmarrë kanë ndikuar në xxx (p.sh. kualitetin më të mirë të mjedisit, zvogëlimin e deponive ilegale dhe krijimin e hapësirave të gjelbërta, etj.).

Për vitin 2017, janë planifikuar këto veprime për të cilat është ndarë buxheti në shumën xxx Euro. Fokusi do të jetë në xxx

Shtojcë: Tabela e monitorimit, Dëshmi (fotografi para/pas, raportet e monitorimit nga zyrtarët e caktuar komunalë, raportet e anketimit të qytetarëve).

Nr.	Objektivi 1	Veprimet/masat	Afati i paraparë kohor në plan	Indikatori/treguesi	Statusi
	xxx	p.sh. Caktimi i një zyrtari përgjegjës për zbatim të planit	xx	Vendimi për caktimin e zyrtarit	
Nr.	Objektivi 2	Veprimet/masat	Afati i paraparë kohor në plan	Indikatori/treguesi	Statusi
	xxx				
Nr.	Objektivi 3	Veprimet	Afati i paraparë kohor në plan	Indikatori/treguesi	Statusi
	xxx				
Nr.	Objektivi 4	Veprimet	Afati i paraparë kohor në plan	Indikatori/treguesi	Statusi
	xxx				



HELVETAS
Swiss Intercooperation

KOSOVO



Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Cooperation Office Kosovo